

Darbe ile Dikta Arasında NE YAPMALIYIZ?

15 Temmuz Neyin Miladı?

V. Umut Arslan

SEP-G : Bize Acil Eylem Planı

Gerek!

“Ne Yapmalı”(yız)?

Tüm Yönleriyle Darbe Gecesi

Bilmecesi

Gökçe Şentürk

Yürü Ya Kulum Denilenlerden:

Fethullah Gülen

Güneş Gümüş

bolsevikorg

bolsevik.org

[sureklidevrim](https://twitter.com/sureklidevrim)

ilkelerimiz

Tek Yol Sürekli Devrim

İşsizlik, açlık, yoksulluk, savaşlar, doğanın tahribatı, yabancılaşma ve toplumsal çürümenin tek sorumlusu kapitalizmdir. Bu yüzden de insanlığın kurtuluşu kapitalizmin tarihin çöp tenekesine gönderilmesiyle gerçekleşecektir. Kapitalizmin alternatifi proleter devrim ve sosyalizmdir. Kapitalist sömürüye karşı harekete geçen devrimci işçi hareketi, burjuva düzenden tam kopuş olmadan kurtuluşun olamayacağını bilerek kapitalist düzeni yıkana kadar durmamalı ve gerçekleştireceği işçi ihtilalini dünyaya yaymaya çalışmalıdır. İlerici burjuvazi, ileri demokratik bir düzen, demokratik devrim, bağımsızlıkçılık vb. politikalar işçi sınıfını proleter devrim yolundan uzak tutmanın araçlarıdır.

Yurtseverlik Değil Enternasyonalizm

Küresel bir sistem olan kapitalizmden kurtulabilmek için işçi sınıfının uluslararası birliği zorunludur. İşçi sınıfını ulusal temellerde bölen ve sınıfsal ayrımları perdeleyen yurtseverlik ideolojisi burjuvazinin en büyük silahlarından birisidir. Bu nedenle Marks bütün dünyanın işçileri birleşin çağrısını yükseltmiştir. Ancak, proletarya enternasyonalizmi bir dünya partisi olarak Enternasyonal hedefine bağlanmıyorsa, dünyadaki komünist güçlerle gerçek bir birliğe hizmet etmiyorsa soyut bir ilke olarak gerçek anlamını yitirecektir.

Ezilenlerin Kürsüsüyüz

Devrimciler, insanların kimliklerinden ötürü ezilmelerine karşı çıkarlar. Ezilenlerin ezenlere karşı mücadelesi her daim meşru ve ilericidir. Kadınların ve LGBT bireylerin ezilmeleri konusunda işçi sınıfı içerisinde ileri bir bilinç yaratılması oldukça önemlidir. Ulusal sorunda temel yaklaşımımız ezilen ulusların kendi kaderini tayin hakkı ve Kürt halkının ulusal sorundaki taleplerinin desteklenmesidir. Diğer taraftan Marksistler ezilenlerin esas kurtuluşunun ancak ve ancak proleter devrimle geleceğinin de altını çizerekler. Ezilenlerin mücadelesi desteklenirken Marksistlerin politik bağımsızlıklarını korumaları büyük önem taşımaktadır.

Bolşevizm

İşçi sınıfının kapitalizme karşı girişeceği mücadelelerin başarıya ulaşması için devrimci işçilerden oluşan bir devrimci partiye ihtiyaç vardır. Devrimci partinin liderliği olmaksızın işçi sınıfı yenilmeye mahkumdur. İşçi sınıfının önderlik krizi içerisinde olması, kapitalizmin hala ayakta olmasının temel nedenidir. Bu krizin aşılması bir inşa sürecini gerekli kılmaktadır. Bolşevik geleneğin inşası gerçekleşmeden proleter devrim ve iktidar perspektifi hoş bir hayalden öteye geçemez.

— Sen bakma havanın durgunluğuna
derya dediğin uyur uyur uyanır.

İÇİNDEKİLER

PERSPEKTİF

3 15 Temmuz Neyin Miladı?

V. Umut Arslan

13 Rusya, Malezya, Afganistan... Ne Olur, Ne Olmaz?

16 SEP-G : Bize Acil Eylem Planı Gerek! "Ne Yapmalı"(yız)?

21 CHP Mitingine Dair

GÜNCEL

14 Bir Koltukta İki Karpuz

Caner Fayza

18 OHAL Hukuku

Engin Kara

22 Tüm Yönleriyle Darbe Gecesi Bilmecesi

Gökçe Şentürk

TARİH

7 Yürü Ya Kulum Denilenlerden: Fethullah Gülen

Güneş Gümüş

TEORİ

27 Troçki ve Eşitsiz Bileşik Gelişim

Derya Koca

ENTERNASYONAL POSTACI

25 Dünyadan

Tilbe Akan

30 Tanrıların Eğlencesinden Emekçilere Eziyete

Emre Güntekin

BÜROLARIMIZ

Ankara

Bayındır-2 Sok. No:45/7 Kızılay Tel: 0542 617 8140

İstanbul

İstiklal Caddesi Balo Sk. No:32 Kat:4 Beyoğlu Tel: 0543 337 3671

Trabzon

Kunduracılar Cad. Dedeoğlu Sok. Pustular İşhanı No: 4/44 Merkez Tel: 0532 792 7171

Çorum

Bahçelievler Mah. Karşıyaka 1. Cad. 24/2 Tel: 0531 493 8421

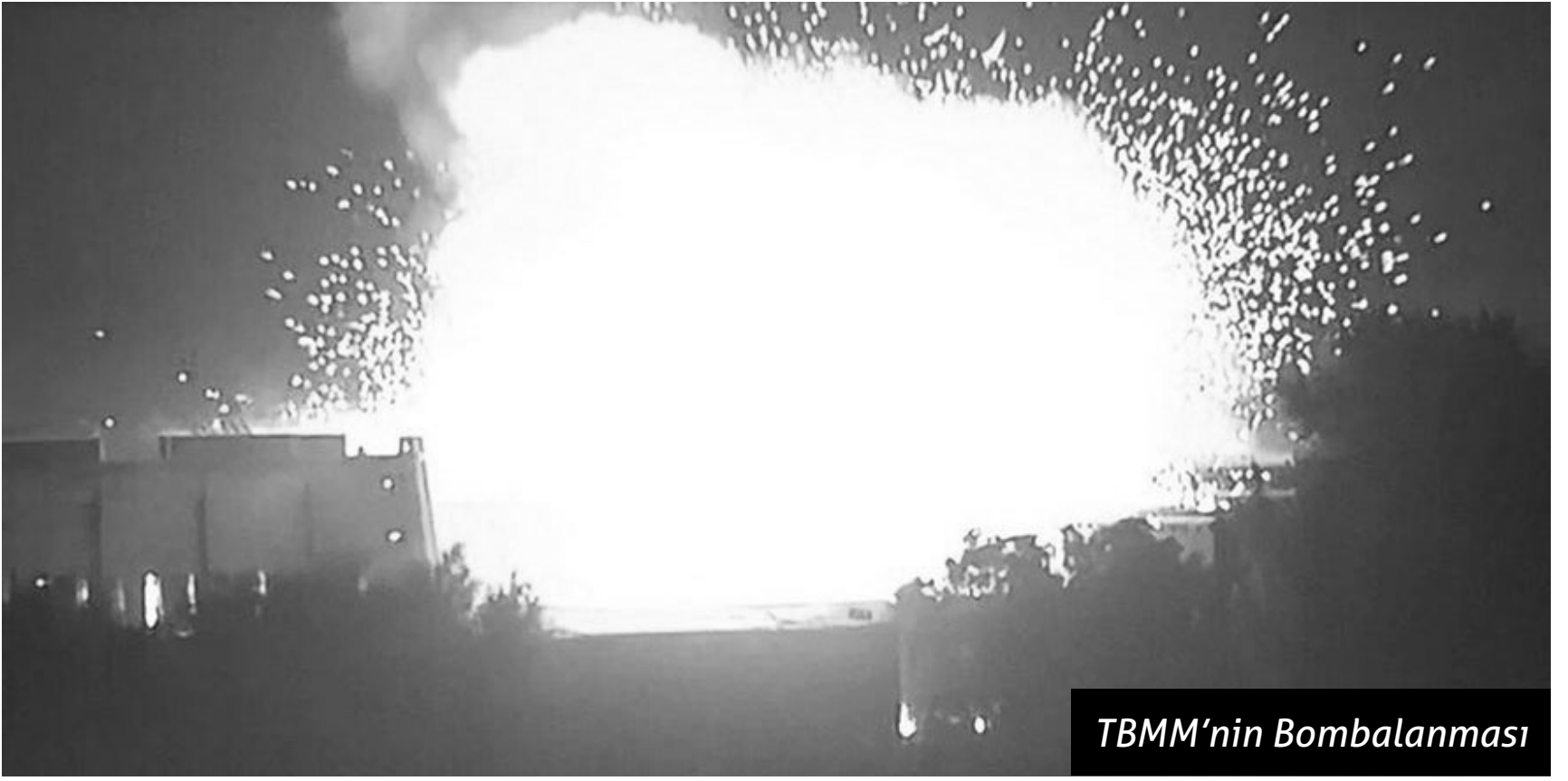
Marksist Bakış - Aylık Siyasi Dergi - Yıl: 12 - Sayı: 59 - Ağustos 2016

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ayşe Şensöz

Yayın İdare Adresi: Öncebeci Mah. Servi Sok. 5/8 Çankaya ANKARA Tel: 05548518392

Baskı: Mattek Matbaacılık Basım Yayın Tan.Tic.San.Ltd.Şti. - Ağaç İşleri Sanayi Sit. 1354. Cadde 1362. Sokak No: 35 İvedik Yenimahalle /ANKARA Tel: (0.312) 433 23 10 Fax: (0.312) 434 03 56

Yayın Türü: Yaygın süreli, aylık

TBMM'nin Bombalanması

15 Temmuz Neyin Miladı?

V. Umut Arslan

Marksist Bakış'ın geçen sayısında Türkiye'de kapitalizm sınıfta kaldı diye manşet atmıştık. Bu sayıda çok kanlı geçen başarısız darbe girişimini ve halen hüküm sürmekte olan OHAL'i analiz ediyoruz. 15 Temmuz gecesi ülkenin önünde açılan **3 kapıdan biri** iç savaşa açılıyordu. Darbeciler daha güçlü bir şekilde operasyon yapabilselerdi, belki de darbeye karşı çıkan ordu birlikleri ve polis kuvvetleriyle uzayacak bir çatışmaya girebilirlerdi. 15 Temmuz gecesi açılan **diğer kapı**, uzun sürecek bir askeri rejime açılıyordu. Ülkenin Sisi'nin Mısır'ına benzemesi gündemdeydi. **Üçüncü kapı** ise demokratik hakların baskı altına alındığı bir çeşit tek adam rejimine açılıyor. Muassır medeniyetler seviyesine ulaşmış, ekonomik refahı ve kalkınmayı sağlamış, liberal parlamenter bir rejimin hüküm sürdüğü AB üyesi bir Türkiye hedefi geçmişin hazinli bir rüyası gibi. Oysa Kürt illerinde kanın oluk oluk aktığı, ekonomik krizlerin birbirini takip ettiği 1990'ların en karanlık evrelerinde bile bu tarz hayaller dillendirilip durulurdu. Geline nokta ülkenin önüne konulan alternatiflere bir bakın. Ancak bir şarlatan Türkiye'de burjuva düzenin başarısız olduğunu inkar edebilir.

BAŞARISIZ DARBEE DOĞRU TARİHSEL ARKA PLAN

Darbenin arka planında burjuvazinin Türkiye'deki tarihsel başarısızlığı vardır. Türkiye büyük sermayesi de geç kapitalistleşen diğer ülke burjuvaları gibi bağımsız hareket edemeyecek kadar güdük ve çapsizdir. Bu yüzden elinde yettiği devletli bürokrasiye ve yine hep elinden tutmuş olan yabancı emperyalist kuvvetlere bağlıdır. 12 Eylül rejimi sosyalistlerin ve işçi sınıfı hareketine karşı mutlak zaferini ilan ettiğinde aynı zamanda yeni bir sermaye birikim modeline geçilmişti. Neoliberal çağda ulusal korumacı tedbirler bertaraf ediliyor, yabancı sermaye ile tam entegrasyona gidiliyordu. Büyük sermaye ve onun çırağı Anadolu kaplanları da küreselleşmenin cazibesine kapılmış, karşısına çıkan avantajları görmüştü.

Bu süreçte egemen sınıfın ulusalcı ve korumacı bürokratik kanadı ayak bağından başka bir şey olamazdı. Başını TSK'nın çektiği bu kesim, 1990'lar boyunca AB'nin baskılarına Kürt sorunu ve laiklik başlıkları üzerinden direndi, iktidara tutundu. TUSİAD bu süreçte o kadar çapsizdi ki arkasındaki uluslararası desteğe rağmen sözünü ancak finanse ettikleri bir kaç gazetede **3-5 liberal aydın** aracılığıyla söyleyebiliyorlardı. Hatırlanacak olursa ülke yönetimine daha doğrudan müdahil olmak için TUSİAD'ın eski başkanı **Cem Boyner**'in giriştiği Yeni Demokrasi Hareketi de bir diğer fiyasko olmaktan öteye gidememişti.

Bu süreçte Türkiye'de kapitalizm bir türlü kalkış yapamıyor, tersine bir

ekonomik krizden diğerine sürükleniyordu. Sosyalistler etkisiz olduğu için bunu fırsata çevirenler ise İslamcılar oluyordu. 12 Eylül'ün yarattığı iklimde cemaatler burjuva partilerden aldıkları destekle güçleniyor, Erbakan'ın **Milli Görüş**'ü protest demogojisiyle kent yoksullarını kendine çekiyordu. 1994 yerel seçim zaferi, siyasal İslam için bir dönüm noktası olacaktı. **Belediyelerden elde edilen kaynakları** kent yoksullarına yönelik bağımlılık ilişkileri örgütlemek için kullanan Milli Görüş ve ardılları bir daha bu mevzileri terk etmeyeceklerdi...

Özetle, TSK önderliğindeki ulusalcı kanat ancak 2000'lerin sonlarından itibaren ABD-AB kanadının ağırlığı koymasıyla ve ancak siyasal İslam'ın iki vurucu gücü eliyle bertaraf edebildi: AKP ve Gülen cemaati. Türkiye büyük sermayesi (yandaş Anadolu kaplanları da) AKP'ye destek attı bu süreçte ama asla başrollerde olmadı. Tabi ki gereken ödülleri aldılar, en büyük özelleştirmeleri ve ihaleleri ballı börek kıvamında cebe indirdiler. Ama ya tarihsel ve siyasi sonuçlar? Kemalist-ulusalcı odakların direnci kırılrsa da burjuvazi bunların hasadını yapacak güçte değildi.

Bu süreç, ekonomik bir sıçrama hamlesi ve Batılı liberal-parlamenter siyasi mekanizmaların yerleşmesine ön ayak olmadı. Hatta gelişmeler tam tersi bir yöne evrildi. AKP seçim kazanma stratejisine göre esnaf mantığıyla hareket ederek çok ihtiyaç duyulan ekonomik yeniden yapılanma işine girişmek yerine tüm toplumsal artıyı inşaatlara gömdü. Kendi yandaş zenginlerini yaratma işine odaklandı. Devlet

1990'larda eski TÜSİAD Başkanı Cem Boyner'in kurduğu Yeni Demokrasi Hareketi, özellikle Kürt sorunundaki liberal çıkışlarıyla gündeme gelmişti.

mekanizmasının kilit noktaları cemaat tarafından tutulurken giderek daha otoriter bir yönetim sergilendi. Liberal parlamenter bir model hepten rafa kaldırıldı. Kriz içerisindeki AB'nin Türkiye üzerindeki baskısı azaldı, Kürt sorununda en sonunda 1990'lara geri dönüldü, şehir savaşlarında oluk oluk kan aktı. **Dış politika başlı başına rezillikti.** Alt-empiryalizmin limitli gücünün farkındalığı yerine yeni-Osmanlı hayalleri ile bölgesel bir süper güç havalara bürünüldü, peşpeşe çuvallamalar yaşandı. Yine esnaf mantığıyla dış politika, içerideki hamasi iç politikanın bir türevine indirildi, Milli Görüş'ün eski fantazilerine bel bağlandı. IŞİD ile kol kola girildi, Suriye iç savaşında en yapılmazlar yapıldı, ülke Selefi fanatik cihatçıların yatağı haline getirildi. Açık ki **TÜSİAD'ın hayalleri AB üyeliği, gerçek ise Pakistan benzerliğiydi.**

Türkiye kapitalizmi herhangi bir kalkınma yaratamamış, Batılı modern bir toplumsal, siyasal mekanizmaları üretememiştir. Alt sınıflarda hegemonya tesis edilememiş, bu boşlukları siyasal İslamın yapılanmaları kullanmıştır. Sonunda bu yapılanmalar birbirlerine girmiş, ülke üzerinde ameliyat yapılabilen muz cumhuriyeti zayıflığına düşmüş, iç savaşın eşiğine gelmiştir.

SON SÜREÇTEKİ SINIFSAK AYRIŞMALAR

Egemen sınıf içerisindeki çatışmaların yakın tarihini şöyle kısaca bir özetlersek bu dinamikleri daha iyi görebiliriz. İlk olarak **Feto**'nun sahip olduğu sermaye gücü, devlet mekanizmasındaki ağırlığı ve uluslararası bağlantıları ile egemen sınıfın bir parçası olduğu tespitini yapmak gerekiyor. Egemen sınıf katında yaşanan hesaplaşmaların çetelesini fazla uzatmamak için Kemalist-ulusalcı kanatların büyük ölçüde tasfiye edilmesinden başlatalım.

Feto-AKP ortaklığı, ABD ve AB'den gelen destekle ulusalcıların devlet mekanizmasındaki güçlerini adım adım tasfiye etmişti. Tarihsel olarak hep güdük kalmış olan ve başlangıçta AKP'yi destekleyen büyük sermaye (TÜSİAD), zamanla AKP'den rahatsızlık duysa da bu süreçte iyice etkisizleşti ve RTE'den nemalanmanın yollarına baktı. İçlerinde rahatsızlık çıkaran **Doğan Grubu** ve benzerleri de kolay yoldan hizaya getirildi, TÜSİAD içerisinde de sahip çıkan olmadı.

RTE-Feto ortaklığı ise Gezi fırtınasını da birlikte atlattıktan sonra bozulacaktı. AKP döneminde çok büyük bir süratle güçlenen cemaat ve lideri Gülen, RTE'nin gölgesinde

kalmayı asla kabul etmeyecekti. RTE ise kitlesel desteğini korumasından gelen özgüvenle, İslamcı-milliyetçi eski Milli Görüş reflekslerinde ve kendi kişisel hırslarında ısrar ettikçe ABD-AB ile arasında soğuk rüzgârlar esmeye başladı.

Ayrıca **Feto-RTE kavgasını ABD'den bağımsız düşünemeyiz.** Feto'nun patlattığı 17-25 Aralık yolsuzluk skandalı sürecini ve arkasından gelen yerel seçimleri de atlatmasını bilen AKP, Gülen cemaatine ağır darbeler indirmeye başladı. Batı ile ilişkiler daha da bozuldu. Ve bu ortamda 7 Haziran virajından ağır hasarlı çıkan AKP, koalisyon kurulamayınca **"tekrar seçimle"** bir kez daha zafer elde etti. Toptan tasfiye süreci ile karşı karşıya kalan Feto'nun son çaresinin askeri darbe olduğu bugün daha iyi anlaşılıyor. Ne var ki Kürt illerinde yürüten savaş nedeniyle orduda herhangi bir hareketliliğin olması olası değildi. O yüzden 1 Kasım'dan beri mecburi bekleme ve hazırlık sürecinin geçirildiği anlaşılıyor. Tersinden AKP de Feto'nun ordudaki gücüne darbe vurmak için bu operasyonların bitmesini beklemek zorundaydı. İşte bu yüzden yaklaşan YAŞ kararlarının da sıkıştırmasıyla darbenin zamanlaması şekilleniyor.

15 Temmuz başarısız darbe sürecini TÜSİAD ile MÜSİAD çatışması olarak algılayan ve bunu sermayeler arası bir iç savaş olarak bir görüş var. Bu, karikatür derecesinde indirgemeci bir yaklaşım. Marksist yöntemin bu kadar kaba çıkarsamalarla işi yoktur. Feto'ya bağlı olan sermaye çevresi "yeşil" sermaye idi, AKP yandaş sermayesi de yeşildi. O zaman 15 Temmuz'da yeşil-yeşil savaşı mı söz konusu oldu? Kaldı ki incelediğinizde MÜSİAD'ın

TSK önderliğindeki ulusalcı kanat ancak 2000'lerin sonlarından itibaren ABD-AB kanadının ağırlığı koymasıyla ve ancak siyasal İslam'ın iki vurucu gücü eliyle bertaraf edebildi: AKP ve Gülen cemaati. Türkiye büyük sermayesi AKP'ye destek attı bu süreçte ama asla başrollerde olmadı. Tabi ki gereken ödülleri aldılar. Ama ya tarihsel ve siyasi sonuçlar? Kemalist-ulusalcı odakların direnci kırılrsa da burjuvazi bunların hasadını yapacak güçte değildi.

en önemli patronlarının aynı zamanda TUSİAD üyesi olduğunu görüyorsunuz. TUSİAD içerisinde AKP ile iyi geçinenlerin büyük vurgunlar yaptığını da biliyoruz. Ayrıca kapitalistlerin yaşam biçimi üzerinden birbirleriyle savaşımayacağını, yeri geldiğinde tıpkı has “beyaz Türk” **Şahenk Grubu** gibi AKP’ye yanaşmakta, bir anlamda “yeşillenmekte” tereddüt etmeyeceğini bilmek gerekiyor. Kapitalistler, yaşam biçimi üzerinden değil, iktisadi ve jeostratejik tarihsel eğilimler üzerinden bloklanabilirler. Bunun dışında TUSİAD ya da MÜSİAD kendi içlerinde de birbirlerinin rakipleridir ve yeri geldiğinde çapraz işbirlikleri de yaparlar. Kaldı ki ne TUSİAD’ın ne de özellikle MÜSİAD’ın bu gibi büyük süreçlerde kendi başlarına bağımsız bir güç olarak ağırlık koyabilecek kapasiteleri var. Geç kapitalistleşen ülkelerde kapitalistler tarihsel güdüklükle malûldür, dış güçlere bağıllık ve devlet aygıtından gelenlere zenginleşmek gibi semptomları dünya çapında görmek mümkündür.

O halde Erdoğan sınıflar üstü bir güç mü oluyor? Elbette ki değil. AKP kapitalist ve saldırgan bir neoliberal programı yürürlüğe soktu, azıllı işçi düşmanı bir politika izledi, çok uzun bir süre emperyalizmin ileri karakolundaki bekçiliğini yaptı. Ama bu basitçe şu ya da bu kapitalist grubun adamı gibi indirgemeci bir yorumla değerlendirilemez. Ayrıca RTE devlet aygıtı üzerindeki kontrolünü arttırdıkça ve kent yoksulları ile küçük burjuvaziden gelen popüler desteği sürdürdükçe, vahşi kapitalist bir program temelinde, otoriter bir figür olarak, belirli bir serbestlik içerisinde hareket etme özgüvenini kazandı. Bu özgüven çoğu zaman sağ popülist bir çizgiye kayılmasını beraberinde getirmektedir.

ABD’NİN ROLÜ

Darbe girişiminin arkasındaki esas organizatör gücün Feto olduğundan hareket edersek ABD’nin bu süreçten habersiz olduğunu düşüneyiz. Hatta ABD’nin karşımıza bir **“Turkish Sisi”** çıkarmakta tereddüt etmeyeceğinden de emin olabiliriz. Diğer taraftan CIA’nın darbenin hazırlığı ve icrasında ne kadar rolü olduğunu kestirmek güç.

Ne var ki darbedeki ABD parmağından hareketle yapılan antiemperyalist vurgular hakkında dikkatli olunmalı. İncirlik Üssü kapatılsın gibi talepler sosyalistlerin bu ülkede yükselttiği geleneksel taleplerden birisidir. Ama bağlama ve hegemonyanın kimde olduğuna dikkat etmek gerekir. Tarih boyunca anti-emperyalizm çok hassas bir konu olmuştur. Antikapitalist olmayan bir antiemperyalizm çoğu kere gericiğin hizmetine girmiştir. Bu yüzden bugün Türkiye’de yükselen milliyetçi ve İslamcı aşırı sağ bu söylemi kullanırken dikkatli olmak gerekiyor. İncirlik Üssü kapatılsın gibi taleplerden vazgeçilmeyecektir,

Ulusalçıların iktidar mekanizmalarından tasfiyesinin en önemli ayağı olan Ergenekon ve Balyoz süreçleri Fetö’nün vurucu gücüyle gerçekleşirken arkada ABD ve AKP vardı.

DÜŞÜNMEK TARAF OLMAKTIR

TEŞEKKÜRLER ZEKERİYA ÖZ

Türkiye tarihinde ilk kez cesurca darbecilerden hesap soran Ergenekon Savcısı Zekeriya Öz, dün özel yetkileri kaldırılarak başsavcivekili yapıldı

ama bağlamı ve zamanlamasını bizim seçmemiz gerekiyor.

Darbe sonrası Erdoğan, ABD ile kendince milli şef havalarına girerek Gülen üzerinden sertleşme fırsatını kaçırmadı. İlk yurt dışı ziyaretini Rusya’ya gerçekleştiren Erdoğan, uluslararası alanda blöf üzerine kurulu ve kontrollü bir gerilim peşinde. Sıkça kamuoyunda sorulan soru şu: ABD ile ilişkilere ne olacak? ABD Gülen’i verir mi?

ABD ile ilişkiler konusunda Gülen’in iadesi

15 Temmuz başarısız darbe sürecini TUSİAD ile MÜSİAD çatışması olarak algılayan ve bunu sermayeler arası bir iç savaş olarak bir görüş var. Bu, karikatür derecesinde indirgemeci bir yaklaşım. Marksist yöntemin bu kadar kaba çıkarsamalarla işi yoktur.

meselesi bir hayli belirleyici olacak. ABD’nin Gülen’i Türkiye’ye iade etmesi bir hayli sıkıntılı, çünkü çok şey bilen Gülen’in neler anlatacağının, bu anlatacaklarının dünya kamuoyuna sızıp sızmayacağını hiçbir garantisi yok. Sürecin uzaması ve bu süreçte Gülen’in doğal ya da doğal olmayan yollarla ölmesi beklenebilir. Gülen meselesi karanlık işler ve kirli pazarlıkların konusu olmaya devam edecektir. RTE’nin elinde ABD’ye karşı Rusya’ya yakınlaşmak gibi bir koz var. Rusya ve İran bu ihtimalin üstüne atlamaya dünden razılar. Ama onlar da RTE’ye bu manevra alanını karşılıksız açmayacaklardır. Diğer taraftan gerilim sürse de ne RTE ne ABD köprüleri atmak istemeyecektir. Kontrollü gerilim, pazarlıklar ve ayak oyunlarının devamını bekleyebiliriz.

DARBE GECESİ VE SOL

Tekbir getiren, iyi örgütlenmiş, AKP’li belediyelerce yönlendirilen, hazırlıklı AKP’li kitlelerin yanında sol güçlerin sokağa çıkmasını beklemek her şeyi birbirine karıştırmak demektir. Sol da sokağa çıkmalı diyenler sokak eylemlerinin aşırı sağın kontrolünde olduğunu ya bilmiyorlar ya da bilmezden geliyorlar. Sosyalistlerin görevi AKP’nin, dahası sarayın zaferini ilan etmek ve milli bir mutabakat siyasetine alet olmak değildir.

Sosyalistler darbe gecesi ve sonrasında **“ne askeri darbe, ne de sivil darbe”** şiarını yükseltti. Şimdi, bir oldu bittiyle demokratik hakların baskılanmasına karşı mücadeleyi yükseltmek gerekiyor. Diktaya, OHAL’e, sömürü düzenine hayır bu dönemin mottosu olmalı. Bu dönemde biraraya gelerek **ortak çalışma ve kampanyaları** örgütlemek büyük önem taşıyor. Kitlelerdeki karamsarlığı dağıtmak ve örgütlü mücadele alternatifini geliştirmek, ancak bu şekilde mümkün olacaktır.

CHP VE TOPLUMSAL MUHALEFET

CHP’nin Taksim Mitingi üzerine sol içinde ciddi tartışmalar yaşandı. Gidilsin mi gidilmesin mi tartışmasının arkasında sosyalist solun kendi kısırlığı var. **Sekterlik** hastalığı Türkiye’de çok yaygın maalesef. Eğer CHP mitingi, AKP ile milli mutabakat havasına hizmet edecekse katılmazsınız, yok eğer AKP karşıtı bir içerik ve özellikle tabandaki mücadelecili hissiyat varsa gider kendi bayrağınızla, kendi yayınıyla sözünü söylersiniz. Hatta CHP tabanı içerisinde sosyalizme kazanılabilecek birçok unsur var. Onları örgütlemeye çalışsınız. Böyle bir dönemde kendi kendisini **izole** eden bir yaklaşım iflah olmaz derecede saçmalamaya almıştır ve maalesef kimseye de faydası dokunmayacaktır. Yıllarca gittiğimiz Türk İş, DİSK mitinglerinde farklı bir zihniyet mi vardı sanki?

Gülen'in Erzurum'da kurucusu olduğu Komünizmle Mücadele Derneği'nin lideri Fethi Tevetoglu ABD bayrağı ile poz verirken...

SOL

15 Temmuz darbe girişimi sonrası ilan edilen OHAL her ne kadar cemaatin kaynaklarını ve örgütsel yapısına yönelik operasyonları içerse de muhalifpek çok kişinin bu süreçte görevinden uzaklaştırıldığına, gözaltına alındığına tanıklık ettik. Bu, hali hazırda karamsar olan toplumsal muhalefetin endişelerini artırdı.

Gerçeklerle yüzleşmek zorundayız. RTE içeride önemli bir zafer daha kazandı. Ama dışarıda bir hayli zayıf. Bu da iktidar mekanizmasında gerilimlerin süreceği anlamına geliyor. Şu anda baş hedef açık ki cemaat ve ona bağlı unsurlar. Ama demokratik hakların iyice gerilemesi bizi asıl ilgilendiren. Bugün RTE'ye ağıttan eleştiri yapmak cesaret isteyen bir iş haline dönüştü.

Toplantı ve gösteri hakkının sınırlandırıldığını görüyoruz. Açığa alınan kamu çalışanları arasında KESK üyesi birçok emekçinin olduğu bilgisi geliyor.

Diğer taraftan iktidarın darbe gecesi ve sonrasında sokakta toplamaya çalıştığı kesim, seferber edilen o kadar devlet imkanına, ücretsiz ulaşım ve yemeğe, RTE'nin cep telefonlarına attığı mesajlara, televizyondan yapılan çağrılara, selalara, camiden yapılan anonslara ve AKP'li belediyelerin katılımı mecburi kılmasına rağmen esasında cılız kaldı. Eminiz ki bunun moral bozukluğunu yaşıyorlardır. Oysa **Gezi**'de biz kafamıza gözümüze sıkılan plastik mermi ve biber gazı kapsüllerine rağmen sokaklarda daha büyük kalabalıkları toplayabiliyorduk. Milyonlarca

insan ülkenin tek adam rejimine doğru kaymasına karşı oldukça öfkeli ve şiddetle bir şeylerin değişmesini istiyor. Bu milyonların çok küçük bir azınlığı bile örgütlü mücadelenin enerjik ve fedakâr çalışmasına çekilse AKP bir kenara fırlatılacağı gibi emekçiler de ayağa kalkacaktır.

Sistemantik ve ısrarlı bir çalışma... Bunu hayata geçirmemiz lazım. Diğer bir noktaya daha parmak basmak istiyorum: Bakıldığında AKP'nin topladığı kalabalıkların büyük çoğunluğu kenar semtlerin emekçi halkından oluşuyor. **Ülkedeki kimlikler ve kültürler kutuplaşmasının esiri** olarak o insanlar alandalar. Oysa bu insanlara sömürden bahsettiğinizde sizi dinliyorlar ve size sempati duyuyorlar. Ama bu maalesef o kadar az yapılıyor ki... Emekçilerle birebir temas ve onları kazanma çabası toplam içerisinde yok denecek kadar az. Bizim asıl başarmamız gereken konu bu.

Türkiye kapitalizmi herhangi bir kalkınma yaratamamış, Batılı modern bir toplumsal, siyasal mekanizmaları üretememiştir. Alt sınıflarda hegemonya tesis edilememiş, bu boşlukları siyasal İslamın yapılanmaları kullanmıştır. Sonunda bu yapılanmalar birbirlerine girmiş, ülke üzerinde ameliyat yapılabilen muz cumhuriyeti zayıflığına düşmüş, iç savaşın eşiğine gelmiştir.

Yürü Ya Kulum Denilenlerden: Fethullah Gülen

Güneş Gümüş

İlkokulu 3. sınıfta terk ettikten sonra dışardan sınavlarla bitiren, alelade bir cami imamından 150 ülkeye okulları aracılığıyla yayılmış bir cemaatin “tek adam”ı haline gelen; Türkiye’de başarısız da olsa bir darbe girişimine kalkışabilecek kadar ordu ve emniyette örgütlenmiş; yargıda önemli güçlere ulaşmış; Ohal sonrası kapatılan kurumlardan anlaşıldığı üzere kendi cemaatine bağlı 35 sağlık kuruluşu, 934 okul, 109 öğrenci yurdu, 104 vakıf, 1125 dernek, 15 üniversite ve 19 sendika kurmuş; Türkiye’nin en büyük 500 firması arasında yer alan onlarca işadamlarını cemaatine katmış; 2010’da Time dergisi tarafından dünyada en etkili 100 “entelektüel”den biri seçilen bir adama nasıl dönüştü Fethullah Gülen?

Kendisi bu soru karşısında, “Bazıları diyorlar ki ‘Bu büyük bir proje. Bir cami hocasının kafasından çıkmış olamaz.’ Ben hayatımın hiçbir döneminde bu faaliyetlerin benim projem olduğunu, benim kafamdan çıktığını iddia etmedim ki... Bunların hepsi Allah’ın lütfudur.” şeklinde cevap veriyor. Yani ilahi bir güç bu projenin yürümesini sağlıyor. E tabi bir işin arkasında Allah varsa Müslüman’a da bu işe katılmak düşer. Gülen kendi başarısını Allah’ın lütfu olarak gösterirken RTE de 15 Temmuz’daki başarısızlığı ya da bir anlamda kendi başarısını “Allahın lütfu” olarak göstermedi mi?

40 yıla yakın Fethullah Gülen’in cemaatinin önemli isimlerinden biri olan ve rüzgar tersten esmeye başlayınca gemiyi terk eden Latif Erdoğan, Gülen cemaati için **“Bu konuda kesin bir ifade kullanmak istiyorum. MİT, bir dönem Gülen cemaatini destekledi. Cemaati MİT aracılığıyla ABD kurdurmuştur.”** demektedir. Nur cemaati içinden Gülen’in rakibi, başka bir grubun önde gelen ismi (Yeni Asya gazetesinin sahibi) Mehmet

Kutlular, Ruşen Çakır’a cemaatin derin devletle ilişkisine dair benzer ifadeleri kullanıyordu: *“Derin Devlet denen şeye dayanıyor bunun ucu. 1980’den sonra devletin politikası değişti. Görevlendirilen insanlar cemaatlerin ileri gelenleriyle temas kurdular. Cemaate (Gülencilere) daha ziyade istihbarattan olanlar gitti. Bana da geldiler; ‘Yurtdışında Milli Görüş ve Süleymancılar’a karşı birlikte çalışalım’ dediler, ama ben reddettim...Devlet, ‘Atatürk’e saygılı olun biz de size yardımcı olalım’ demiştir. Bakın bazı İslami gruplara, 12 Eylül’den sonra birden palazlandılar. Acaba kendi güçleriyle mi... Hayır”* (Milliyet, 26 Haziran 1999).

Kendi cemaatini örgütlemeye başladığı 1970’li yıllarda ve özellikle 12 Eylül sonrasında devlet ve ABD’nin Gülen’e destek çıktığına dair onlarca ifadeye yer vermek mümkün. Ancak bu gerçeğin yanına Gülen’in, Said Nursi’nin dersane modelinden esinlenen Işık evleri, dersaneler, yurtlar ve 1980 sonrasında serbest piyasacı koşullarında

*Hatta burada bir parantez açarak
Gülen'in Susurluk davasına dahil
edilmesi üzerine Türkeş'in Ocak
1997 tarihli Gülen'e yönelik "Çok
Muhterem Fethullah Gülen Hocaefendi
Hazretleri'ne, Efendi Hazretleri" diye
başlayan mektubuna da değinelim.
Mektup boyunca Gülen'in çok yararlı
hizmetlerinden, manevi uyanışın
öncülüğünü yaptığından bahseden;
Orta Asya'daki okulları için "Yalnız
Allah rızasını hedef alan gayretleriniz,
birkaç yüzyıldan beri kaybettiğimiz
eski dünyamızı yeniden fetih
mahiyetindedir." diyen ve Susurluk
davası bahane edilerek temiz isminin
gölgelenmesinden duyduğu üzüntüyü
dile getiren, sağlık ve uzun ömür
dileğiyle biten bir mektup yazan
Türkeş'in Gülen'e hissettiği yakınlık
açıktır. Türkeş, Fatih üniversitesinin
açılışına da bizzat gitmişti.*

özel okullar merkezli başarılı örgütlenme taktiğini eklemekten bu yükseliş öyküsü eksik kalacaktır. Cumhuriyet gazetesinden Kemal Göktaş'ın (2016) darbe sonrasında Gülen cemaatini masaya yatırdığı yazı dizisinde belirttiği gibi "1970'li yıllar Gülen'in etrafında biriken insanların arttığı ve cemaatin giderek büyüdüğü yıllar oldu. Bunda, devletin güçlenen sol karşısında siyasal İslamcılarla organik ilişki kurması ve onu kendi stratejik yedeğine almaya çalışmasının da büyük etkisi olmuştur." Ancak devlet 1970'lerden başlayarak ve özellikle de 12 Eylül sonrasında İslamcıların gelişebilmesi için uygun toprakları sunsa da bu koşullar bütün cemaatlara sunulurken Gülen'in alıp yürümesi, devlet ve ABD desteği ile kendi örgütlenme başarısının kesişiminden çıkmıştı.

GÜLEN, KENDİ CEMATINI OLUŞTURUYOR

Fethullah Gülen'in Nur cemaatinden koparak kendi cemaatini oluşturma yolundaki serüveninin başlangıç noktası 1966'da atandığı İzmir, Kestanepazarı Kuran kursu müdürlüğü ve vaizlik görevi olmuştur. Bu kuran kursunda kendisi de gönüllü öğreticilik yapan, açtığı yaz kurslarıyla cemaatini toplama konusunda ilerlemeler kaydeden Gülen, 1960'ların sonları ve 1970 başlarında İzmir merkezli, Nurculuk menşeli yeni bir İslami cemaatin temellerini atmıştı.

1970'lerde İslamcılar arasında güçlü komünizm düşmanı dokunun bir evladı olarak **Erzurum Komünizmle Mücadele Derneği**'nin kurulmasında görev almıştı. Türk-İslamcı bir çizgi tutturarak Gülen, 12 Mart darbesi sonrasında 7 ay tutuklu kalsa da darbeye yönelik olumlu tutum geliştirecekti: "27 Mayıs sol güdümlü bir

harekettir. 12 Mart da öyle olsun isteniyordu. Fakat ihtilale beş kala hadiseye el koyan Memduh Tağmaç ve arkadaşları muhtıranın macerasını birilerinin güdümünden kurtardı. 12 Mart, bir ihtilal ve darbe değildir. Hükümeti belli konularda uyaran bir ikazdır" (Erdoğan, 2006: 132-3).

Gülen, gelişmesinin kapılarının hızla açılacağı 1980 sonrasına kadar, 1970'ler boyunca devletin İslamcılara olumlu yaklaştığı koşullarda cemaatinin çekirdek kadro ve yapılanmasını da oluşturmuştu. Gülen cemaatinin ilk öğrenci yurdu 1976'da İzmir'de açılacak; 200 yatak kapasiteli Yamanlar yurdu 1978'de dershaneye, 1982'de de koleje dönüşecekti. 1979 yılında İzmir'de üniversite hazırlık kursu başlayacak; onu takip eden 10 yıl içinde bu kurs ve yurtlar ülke çapına yayılacaktı. Yurt-dershane-okul-üniversite serüveninin başlangıcı olan 1976'daki 200 yataklık Yamanlar yurdu ücretsizdi. Babası köy imamı olan yaklaşık 35 yaşındaki bir vaizin kısa bir zamanda böyle büyük bir yurdu açması ve ücretsiz işletmesi Gülen'in parayla çarpıcı ilişkisinin ilk örneğini sergiliyordu. Bu değirmenin suyu nereden gelmekteydi?

1976'da merkezi İzmir'de yer alan Türkiye Öğretmenler Vakfı da kurulacak; bu vakıf cemaatin uzun yıllar boyunca en önemli yayını olacak (800 bin abone sayısına kadar ulaşacak) Sızıntı dergisini 1978 yılında yayınlamaya başlayacaktı.

Gülen cemaati, şimdilerde Türkiye'nin en büyükleri arasındaki cemaat üyesi işadamlarına uzanan ekonomik gelişimi de 1970'lerin sonunda başlatmış; 1979'da cemaat üyeleri tarafından bilgi teknolojilerinden perakendeye kadar muhtelif alanlarda faaliyet gösteren 23

şirketin bünyesinde yer aldığı Kaynak Holding kurulmuştu.

Fethullahçılar açısından gelişmenin kapılarını ardına kadar açan süreç ise 12 Eylül darbesiyle başlayacaktı. Gülen, 12 Eylül darbesini olumlamakla kalmamış; onun lehine yaygın bir propaganda faaliyetine girişmişti. M. Abdülfettah Şahin mahlaslı yazılarında Gülen, 12 Eylül darbesini şöyle selamlıyordu: "Eğer, atık davranıp da yıllardan beri hırlanan karanlık emellerin önüne geçmeseydi, bütün bir millet olarak inkisar içinde ağlamadan başka şansımız kalmayacaktı. Tuğa selam, sancağa selam ve ölçülerimiz içinde onu tutan yüce başa binlerce selam..!" "Ümidimizin tükendiği yerde, Hızır gibi imdadımıza yetişen Mehmetçiğe, istihallerin son kertesine varabilmesi dileğimizi arz ediyoruz" (Çakır, 1994: 100).

Her ne kadar 12 Eylül sonrasında İzmir'de Gülen hakkında arama kararı çıkarılsa da darbeden kısa süre önce (5 Eylül'de) rapor alarak işten ayrılacak kadar bilgi sahibi olması; aldığı raporlarla iznini uzatması ve darbeden 2 ay sonra aranırken Çanakkale'ye tayininin yapılması, ancak 20 Mart 1981'de istifa etmesi 12 Eylülcülerin göstermelik arama kararlarının ötesinde Gülen'e dair gerçek tavırlarını ortaya koymaktadır. Ancak 1986'da kendisinin anlaşmalı şekilde teslim olmasıyla bulunabilen Gülen, okul temelleri atıyor, evinde olduğu halde eve gelen subay tarafından "evde bulunamadı" raporları tutuluyor; aranma kararına rağmen resmi araçlarla taşınarak polisler ve belli gruplara "anayasaya evet" başlıklı sohbetler yapması için destekleniyordu. Cuntacılarla sevgi-saygı karşılıklıydı elbet.

Hem kendisine dokunmayan hem toplumu muhafazakarlaştıracak adımlar atan Evren'e yönelik Gülen'in sevgisi de boşuna değildi hani: "Evren, 12 Eylül sonrası seçmeli din derslerini zorunlu hale getirmekle çok yararlı bir iş yaptı. Bu iş, öyle büyüktür ki doğrusunu Allah bilir - hiç sevabı olmasa da bu icraatı ona yeter, Evren cennete gidebilir" (Milliyet, 31 Ocak 2005).

Tarihçi Kadir Mısırlıoğlu'nun aktardığı, 12 Eylül öncesinde Adalet Bakanı olan İsmail Müftüoğlu'nun Gülen'in aranması durumuna dair İzmir DGM başsavcısı ile görüşmesi sırasında Kerim Günday isimli bir albayla arasında geçen diyalogu verelim bir de: "Boşuna zahmet etmişsiniz. Bu yalandan alınmış bir karardır. Fethullah Efendiye kimsenin aradığı yoktur. Yakalama kararının da ona bir zararı dokunacak değildir" (Mısırlıoğlu, 2012: 329).

Gerçekten albayın dediği gibi olmuştu; 1986'da Gülen, Turgut Özal'ın araya girmesiyle teslim olup sadece ifadesi alındıktan sonra bırakılmıştır: "Gülen, 1986'da ANAP'lı Mehmet Keçeciler ve dönemin Başbakanı Turgut Özal'ın yönlendirmesiyle Burdur'da teslim oldu ve bir gün sonra İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı'nca serbest bırakıldı" (Göktaş, 2016).

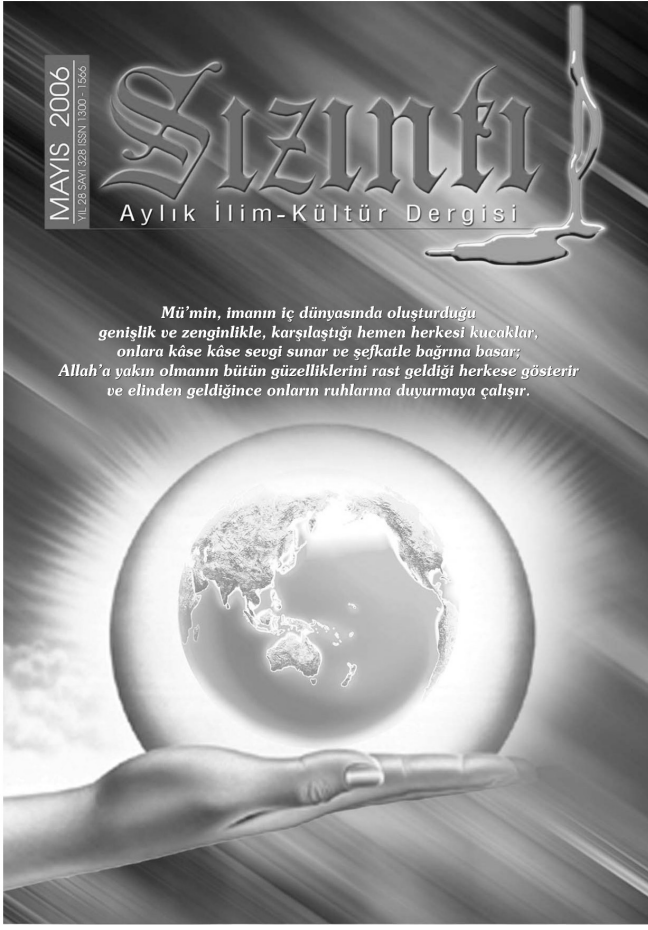
12 Eylül darbeleri, sosyalist hareketin tekrar gelişmesinin önlenmesinde ve uygulamaya konulan vahşi serbest piyasa uygulamaları karşısında yıkıma uğrayan emekçilerin kanaatkar ve itaakar hale getirilmesinde dini, dini cemaatleri yardıma çağırmışlar; özellikle Özal iktidarı eliyle İslami cemaatlerle yakın ilişkiler geliştirilmişti. "Diğer birçok İslami

gruptan farklı olarak Türk milliyetçiliği, serbest piyasa ve modern eğitim temalarına vurgu" (Yavuz, 2004: 296) yapan Gülen cemaati "1980'lerde... merhum Özal'ın başbakan ve cumhurbaşkanı olarak görevde bulunduğu dönemlerde resmi himaye" görmüştü (Yavuz, 2005: 268). Gülen'e dair tutuklama kararının boşa düşürülmesinden, darbe sonrasında Gülen'e konan halka açık vaaz yasağının kalkmasına kadar Özal elinden gelinden yardımı Gülen'den esirgememişti.

Gülen de Özal'a verdiği destekle bu tavırların karşılığını veriyordu. 1988 yılında **Zaman** gazetesini satın alıp günlük gazete yayıncılığına başlayan cemaat, Türkiye siyasetine müdahale açısından önemli bir araç da elde etmişti (Bu araç özellikle AKP'li yıllarda bayi satışından olmasa da yaygın dağıtımı ve abonelik uygulaması ile 1 milyon 300 binlik rakama ulaşarak açık ara Türkiye'nin en yüksek tirajlı gazetesi olacaktı). Gazete ilk yıllarında Özal ile karşılıklı muhabbetlerinin bir ifadesi olarak ANAP iktidarı ve Turgut Özal savunuculuğu yaparken Gülen'in daha sonra gerçekleştireceği yurtdışındaki okullaşma faaliyetinin önde gelen teşvikçi ve destekçilerinden biri de Özal olacaktı. Cemaatin 1990'lı yıllarda toplumsal etkisini artıracak diğer bir hamlesi de 1993 yılında kurulan **Samanyolu** kanalı olacaktı; cemaate bağlı kanalların sayısı 2000'lerde artacak ve kamuoyu yaratılması konusunda dizileriyle, haber yayınlarıyla kapatılana kadar oldukça etkili olacaktı.

Gülen cemaati açısından 1980'ler ve 90'lar cemaatin güçlenmesi, Anadolu'nun her yanına yayılmakla kalmayıp yurtdışına açılması açısından çığır açıcı yıllar olmuştur. Özal'ın serbest piyasacı politikaları Gülen cemaatinin

Işık evleri, öğrenci yurtları üzerinden ilerleyen örgütlenme stratejisine merkezi önem kazanacak dersaneleri, özel okulları da eklemesini sağlamıştı. 1979'da başlayan Gülen holding modeli Özal'ı yıllarda daha da genişletmiş; 1993 yılında 420'den fazla üyesi bulunan İş Hayatı Dayanışma Derneği (İŞHAD) ve yine aynı yıl daha çok uluslararası ölçeğe yönelmiş, 350 üyeli, Hür Sanayici ve İşadamları Derneği (HÜRSİAD) kurulmuştu. Bu işadamları örgütlenmeleri, 9 binden fazla üyeli Türkiye İşadamları ve Sanayiciler Konfederasyonu'nun (TUSKON) 2005'te kuruluşuna giden yolu hazırlamıştı: "İslamcı-muhafazakâr bir sermaye fraksiyonunun yaratılmasında çeşitli kaldıraçlar da rol oynadı. Birincisi 1980'lerden itibaren Arap finans kurumları, bu kesimlerin finans sorunlarını çözmede etkili oldu. İkincisi ve daha da önemlisi, 1990'larda önce büyük metropollerde yerel yönetimlerin, 2002'den sonra ise merkezi iktidarın kazanılması ile yerel ve kamusal harcamalar; İslamcı-muhafazakâr sermayenin palazlanmasında etkili kaldıraçlar haline geldi. Cemaatlere bağlı şirketlerin iç dayanışması, yerel ve merkezi iktidarın kamusal harcamalarının rüzgârıyla elde edilen hızlı bir birikim sürecini de ortaya çıkardı. Cemaatlere bağlı şirketleşmenin önemli bir ayağı iç dayanışma ve işbölümü iken üretilen mal ve hizmetin yine cemaatin büyüklüğüne bağlı olarak belli bir tüketici kitlesini garanti etmesi de bu durumun tamamlayıcısı oldu" (Sönmez, 2010: 98). Gülen cemaati için bu tabloya yurtdışında açılan okullar vasıtasıyla geliştirilen uluslararası iş imkanlarını da ekleyelim: "Yurtdışındaki faaliyetler... sadece eğitimle sınırlı kalmamış, hareketin faaliyetlerini destekleyecek işadamları için

Fethullahçıların bu çizgisinin en çirkin örneklerinden biri 1989 Mayıs'ında Sızıntı dergisinde yer verilen bir fotoğraf ve onun üzerinden açılmaya çalışılan bir tartışma bağlamında kendini gösterir. Resimde işkence görerek öldüğü belli olan bir gencin çizimi vardır ve altında "Burada böyle hicran ve gurbetle noktalanın hayat, bari ötelere açık olsaydı! Ya değilse..." ifadeleriyle işkenceciye hiçbir söz söylemeden işkenceyi uğrayanı imanı üzerinden hedef tahtasına oturtan bir tavır kendini gösterir.

yurtdışında iş yapmayı kolaylaştıracak gerekli bağlantı ve güven ortamı oluşturulmuştur. Ayrıca gidilen ülkelerde dışişleri mensuplarıyla ortak hareket edilmiş ve Türkiye için lobi faaliyetleri niteliğinde birçok girişimde bulunulmuştur. Türkiye için gönüllü kültür ve ekonomik elçilik fonksiyonu gören bu faaliyetler siyasiler ve devlet erkani tarafından da yakından destek görmüştür" (Yavuz, 2004: 304).

Cemaatin en önemli sivil toplum örgütlerinden olan ve 28 Şubat süreciyle AKP'nin iktidarı döneminde cemaatin propaganda faaliyetlerinin en önemli araçlarından olacak **Abant Platformu**'nu örgütleyen **Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı** ise 1994 yılında kurulmuştu: "Vakıf 28 Şubat sonrası düzenlediği Abant toplantılarıyla siyasi hayatın önemli bir mecrası oldu. Toplantıların amacı Türkiye'deki siyasi elitleri çeşitli meselelerde asgari müşterekte buluşturmaktır. Aslına bakarsanız, AKP bu asgari müştereklerden mütevellit bir siyasi proje olarak şekillendi. Gülen Cemaati'nin bürokratik desteğine, Tayyip Erdoğan ve ekibinin siyasi popülaritesi eklenecekti. Liberal

aydınlar bu ittifaka demokrasi referansı ile ürettikleri bir meşruiyet söylemiyle destek verdiler" (Çavdar, 2015: 9-10).

CEMAAT ÜLKE SINIRLARINI AŞIYOR

Cemaatin yurtdışı örgütlenmesi, ilk olarak Doğu Bloku'nun dağılması sonrasında eski SSCB bölgesinde okullaşma faaliyetleri ile başladı. Bu çerçevede ilk okul, 1991'de Azerbaycan'da açılırken bu çabayı başından beri kendi uluslararası politikalarının bir parçası olarak hem Türkiye devleti hem de ABD teşvik etti, destekledi. ANAP'ın kurucu üyelerinden, eski devlet bakanı Mehmet Keçeciler bu desteği şöyle ifade ediyordu: "Sovyetler Birliği'nin canlanmaması için ABD okulların açılmasını teşvik ediyordu" (Bilginçan, 2016).

Fethullah Gülen'in kendisi de bir röportajında yurtdışı okullarının kuruluşunda devlet desteğini dile getirmişti: "Erbil'de (Kürtlerin egemenliğindeki bir Irak şehri), Türkmenler için bir okul açtık. Başkana bölgedeki Türkleri, Kürtler tarafından asimile edilmekten korumak için bu bölgede bir okul açmaları gerektiğini söyledim... Okulu Milli İstihbarat Teşkilatı'nın yardımıyla açmaya karar verdik." (Yavuz, 2005: 270) Türkiye devletinin cemaat okullarına yönelik politikası AKP ile aranın düzelmeyecek kadar bozulduğu 2013 sonuna kadar da değişmemişti. Wikileaks belgelerine göre Azerbaycan'da genişleyen anti-Sünni cephesinin karşı ataklarına karşısında Erdoğan, Aliyev'le görüşmesinde Gülen cemaatinin okulları adına aracılık da yapmıştı. Cemaatin bu okullarda eğitim gören öğrencilerle gerçekleştirdiği Türkçe olimpiyatları da AKP'nin övgülerine uzun süre boyunca mazhar olmuştu.

Gülen okulları Meksika, Japonya, Afrika'nın birçok ülkesinde de açılrsa da aslen Orta Asya'da yoğunlaşmış bir çaba göze çarpıyor. 100'den fazla ülkede Gülen cemaatine bağlı okullar birer ikişer yer alırken Orta Asya'da sayılar dikkat çekici ölçüde fazladır (Kazakistan: 29 okul, Tacikistan: 13 okul, Kırgızistan: 12 okul, Türkmenistan: 20 okul).

Eski SSCB coğrafyasındaki bu okulların CIA'in arka bahçesi gibi faaliyet gösterdiğine, CIA ajanlarının okullarda öğretmen gibi istihdam edildiğine dair çokça iddia bulunsada aslen 1999'da Özbekistan devlet başkanı İslam Kerimov'a yönelik suikast girişiminden sonra tartışmalar kızışmış ve Özbekistan'daki Gülen okulları kapatılmıştı. 2002 yılında Rusya Federal Güvenlik Servisi (FSB) Başkanı Nikolay Patruşev, Gülen okullarını kuran vakıf ve derneklerin ABD gizli servisiyle bağlantılı olduğunu ifade etmesinin ardından Saha Yakut, Buryatya, Başkurdistan, Dağıstan, Karacay Çerkez, Tuva ve Hakasya gibi büyük bölümünü Türk asıllı ya da Müslümanların oluşturduğu Rusya'ya bağlı özerk cumhuriyetlerdeki Gülen okulları kapatılmış, yöneticileri sınır dışı edilmişti. Rusya Yüksek Mahkemesi, Gülen cemaatinin bütün faaliyetlerini yasaklayarak okullarının kapatılmasına karar vermişti.

Yeri gelmişken Gülen cemaati ile ABD arasındaki içiçe geçmiş ilişkiye de değinelim. Soğuk Savaş dönemi boyunca Türkiye'de İslamcılar, SSCB karşısında ehli kitap diye meşrulaştırmalarla ABD yanlısı (en azından hayırhah) bir tutum sergilediler. Kendini yeni bir siyasal özne olarak inşa etme çabasındaki İslamcılar açısından bu dönemde en büyük rakip ve düşmanların başında ülke çapında kitlesel desteğe sahip, etkili bir aktör olarak sosyalistler geliyordu. Solun 6. filo karşıtı eylemlerine cevap olarak örgütlenen Kanlı Pazar'a bakmak yeter. Gülen de bu dönem boyunca iflah olmaz bir anti-komünist olduğu gibi ABD ve NATO işbirliğini savunan bir tutuma sahipti. Ancak ana akım İslamcılar (Milli Görüş), 1980 sonrasında gerek 12 Eylül darbesinin sosyalistleri ezmesi sonucu artık etkili bir tehdit olmamaları, gerek Doğu Bloku'nun yıkılması ve dolayısıyla Soğuk Savaş koşullarının ortadan kalkması, gerekse de Ortadoğu coğrafyasında yükselen İslamcı dalganın, yakıtını İran'daki molla devriminden alan anti Amerikancı havasının etkisi altında ABD karşıtı bir söylemi sahiplenmeye başlamışlardı. Ancak Gülen açısından Amerikan destekçiliğinde bir değişim yaşanmadığı gibi yurtdışı okulları aracılığıyla ABD ile iş kotarma konusunda ileri doğru adım da atılmıştı. **"İnanmış bir insanın Batı'yla ve Amerika'yla entegrasyonun karşısında olması düşünülemez"** diyen Gülen, "dünyamızın şimdiki kaptanı" olarak tanımladığı ABD ile içiçe ilişkilerinin karşılığını zaten cemaatini büyütürken almıştı, sonrasında da alacaktı. 1999'da Türkiye'den kaçmak zorunda kaldığında ABD'de kalması için Gülen'e referans olanlar CIA'nın Türkiye Masası eski şeflerinden Graham Fuller; CIA'nın Balkanlar uzmanı George Fidas ile ABD'nin eski Ankara Büyükelçisi ve CIA'nın darbeler uzmanı olarak tanınan Morton Abramowitz olacaktı (Press Medya, 2016). Fuller, Yeni Türkiye Cumhuriyeti isimli son kitabında Büyük Ortadoğu Projesi kapsamında sürekli şişirilen "ılımlı İslamcılar"a örnek olarak verdiği iki önemli güçten birisi Fethullah Gülen hareketi ve diğeri de AKP idi. ABD Dışişleri Bakanlığı'nın gayri resmi yayın organı olan Foreign Policy dergisinin 2013'te dünyanın yaşayan 100 "entelektüel"i arasında Gülen'i birinci seçmesini de belirtmeden geçmeyelim.

HER ZAMAN DEVLET YANLISI

İslamcı geleneğin büyük çoğunluğu açısından 1980'lerde devletçi söylem geri plana çekilip muhalif bir tonla siyaset yapılarak kent yoksullarına hitap etme çabası öne çıkarken Gülen cemaati açısından devletçi çizgide hiç bir kayma yaşanmamıştı. 1986 tarihinde Sızıntı dergisinde çıkan bir yazı Gülen cemaatinin nasıl devletine ve onun kolluk güçlerine bağlı olduğunu ısrarla dile getirmekteydi: "Yayınladığımız ilmi, edebi ve ahlaki bir dergi olan Sızıntı'da hiçbir zaman siyasi ve ideolojik, milli birlik ve bütünlüğü bozucu, milli ve ahlaki değerlere ters, suç teşkil eden herhangi bir yazı yayınlanmamıştır. Bilakis çeşitli zamanlardaki sayıları incelendiğinde daima Ordumuzun ve

Türkçe olimpiyatlarının tanıtım afişlerinden...

emniyet güçlerinin yanında olarak, hitap ettiği okuyucularına asayiş ve huzurun telkinini yaptığı görülecektir” (Çakır, 1994: 100).

Fethullahçılar sadece sol karşısında sıkı devletçi değildi; 1977’de Yüksek İslam Enstitüleri boykota karşı “İslam’da boykot yoktur” diyerek propaganda yürütmüş, İran’da molla devrimine karşı çıkmış; Refah partisinin iktidarda olduğu yıllarda yapılan türban eylemlerine yönelik karalama çalışmaları yürütmüş; kısacası İslamcılara karşı da her daim devletten, otoriteden yana tavır almıştı. Gülen cemaati bu tavırları nedeniyle İslamcılar tarafından ABD ve/veya devlet ajanı olmakla suçlanmış; bugün Fethullahçılara yönelik operasyon çerçevesinde tutuklanan Ali Bulaç, o günlerde üç soru temelinde bu kuşkuyla dile getirmişti: “Mustafa Kemal ve devrimleri konusunda duruşunuz nedir? Neden RP’nin iktidara gelmesini önlemeye çalışıyorsunuz? Ve neden Ortadoğu’ya değil de, Orta Asya’ya yatırım yapıyorsunuz?” (Yavuz, 2005: 269)

İslamcılara yönelik devletçi tutumu, İslamcıların olmazsa olmaz diye düşündüğü başörtüsü, İslam’ın kamusal alandaki temsilleri konusunda görünürde ılımlı, modern yaklaşımı Gülen cemaatinin Refah Partisi karşısında bir alternatif olarak görülüp desteklenmesinin de önünü açmıştı. Gülen, siyaset camiasından Özal’ın, Demirel’in, Ecevit’in, Türkeş’in desteklerini alarak cemaat çalışmalarını ilerletmişti.

Askerin her atağında desteğini esirgemeyerek kendini hem kollayan hem de rakiplerinin bertaraf edilmesini kenardan izleyen Gülen, bu tutumunu 28 Şubat darbesi sırasında da değiştirmemişti. Askerin muhterasından sonra istifa etmeyen Refahyol hükümetinin başarısız olduğu ve çekilmesi gerektiği yönünde gazetelere demeçler veren Gülen, Genelkurmay İkinci Başkanı Çevik Bir’e gönderdiği mektupta, yapılan müdahalenin çok doğru olduğunu, örgüte ait tüm okulları

hemen devredebileceğini de söylemişti. 17 Nisan 1997’de Kanal D’de katıldığı programda Gülen, 28 Şubat darbecilerini haklı çıkarmak için her türlü propagandayı kullanmıştı: “8 yıllık kesintisiz eğitim zannedildiği gibi bir tehlike değildir. İsteyen ortaokuldan sonra da İmam Hatip’e gidebilir. Şu anda İmam Hatip’lerde ihtiyacın çok üzerinde bir yığılma görülmektedir. Bu ihtiyaç fazlası farklı merkezlere yönelerek rejim için tehlike arz edebilir. Rejimi korumakla görevli kurumların haklı hassasiyeti de bu yüzdendir. Cumhuriyet ve laiklik şimdiye kadar hiçbir dönemde bu denli tehlikeye girmediği için, onu korumakla görevli kesimler, haklı olarak sesini yükseltmektedir. Millî Güvenlik Kurulu bir anayasal kurumdur ve kendi içtihatları gereği ülke ve rejim için tehdit ve tehlike gördükleri hususlarda tedbir ve teklif getirmeleri elbette sorumlulukları gereğidir ve bu içtihatları yanlış bile olsa kendilerine sevap getirir.”

Gülen, 28 Şubat konusunda bütün destek ve dikkatli tavırlarına, modern-ılımlı görüntüsüne rağmen geçmişte yaptığı konuşmaların video kayıtları üzerinden 21 Haziran 1999’da medya ve DGM savcısı Nuh Mete Yüksel tarafından hedef tahtasına konulmuş; bu kampanya sonucunda soluğu 1999’da ABD’de alarak ancak kendini güvene almıştı.

Gülen cemaati her daim devletle geliştirdiği yakın ilişkiye rağmen kendini gizleyerek çalışmaya özen göstermişken; 28 Şubat sonrasında bu çabasını daha da artırmıştı: “Cemaatin dini sohbet, himmet gibi faaliyetleri dahi dikkat çekmeyecek tarzda devam ettirilmeye çalışıldı, hareketin geniş dairesindeki kurumların birbirleriyle olan bağlantıları minimize edildi” (Yavuz, 2004: 305).

ASIL SIÇRAMA AKP DÖNEMİNDE

Gülen cemaati açısından “yürü ya kulum” denilen dönem esasen AKP iktidarı boyunca oldu. Bu iktidar boyunca devlet kadrolarındaki

konumunu çarpıcı şekilde artıran cemaat edindiği imkanlarla çağ atladı desek abartı olmaz. AKP iktidarı, gücünü artırdığı ölçüde Kemalist sivil-askeri bürokrasinin gücünü kırıp etkinlik alanını azaltırken onlardan boşalan kadroları uzun yıllar boyunca okulları, dersaneleri, Işık evleri aracılığıyla devletin önemli kurumlarında etkili olmak üzere çalışma yürüten, dolayısıyla da bu konumlara uygun niteliklere büyük ölçüde sahip Fethullahçılarla dolduruldu. Üst düzey pozisyonları ve kritik noktaları ele geçiren Gülen cemaati, elde ettikleri konumları, devletin üst düzeyinde etki ve sayılarını artırmak üzere daha da etkili şekilde kullandılar.

Gülen cemaati faaliyete geçişinin başından beri devlet içinde örgütlenme konusunda bir perspektife sahipti. Daha 1986 yılında askeri lise sınav sorularının çalınması nedeniyle 66 Fethullahçı öğrenci askeri liselerden atılmış; 100’üne de ihtar çekilmişti. Devlete sızma konusundaki çabanın gerekirse her türlü araçla nasıl yaşama geçtiği böylece ilk defa kamuoyuna yansımıştı. Darbe girişimi sonrası tutuklanan askerlerin, hakim-savcılarının polisteki ifadelerinden kamuda önemli konumlara gelmek adına Işık evleri merkezli nasıl canhıraç bir çaba olduğu (10-12 saatlik çalışma programları, mümkünse soruların çalınması, ayarlanan mülakatlar) hep beraber gördük.

AKP’nin Kemalist sivil-askeri bürokrasi ile hesaplaşma adımları Gülen cemaatin devletin üst pozisyonlarında güçlenmesini çok kolaylaştırdı. Bugün darbe girişimine katılan üst düzey rütbelilerin önemli bir kısmı Ergenekon-Balyoz operasyonları sırasında Kemalist komutanların ayağının kaydırılmasıyla bu konumlara geldiler ve konumlarının sunduğu imkanlarla askeri okulları -yani orduda yeni yetişecek kuşakları belirleme hakkını- neredeyse ele geçirdiler. Geçmişin Gülençisi, şimdinin itirafçısı Latif Erdoğan’ın açıklamalarından -bilinçli propaganda

Milli Görüş karşısında ılımlı, modern, İslam'ın kamusal yansımalarını dayatmayan görüntünün nasıl bir büyük bir hikaye olduğu ortada. Es keza darbe başarılı olsaydı Gülen, Türkiye'nin Sisi olarak ülkeye gelir, başımıza daha nice çoraplar örerd. Şimdi ki manzara pek parlak olmasa da öbür ihtimal çok daha karanlıktı.

olabileceği ihtiyat payını koyarak- bu gerçek görülebilir: *“TSK'daki yapılanmaları da zannediyorum ki 76 yıllarına dayanan bir süreç ama bireysel bir yapılanma bu. Kurumsal olarak 80'li yıllarda çalışma yaptılar. Yapılanmanın başına bir kişiyi koymaları da 86'dan sonra gerçekleşiyor. 3-4 ay evvel ordu içindeki varlıklarının yüzde 90 dedim. Şu anda ekranda gördüğüm o generallerin, Akın Öztürk hariç hepsini tanıyorum ben. Talebelik dönemlerinden biliyorum ben, Gülen'in yanına gidip geliyorlardı... Gülen'in yanına cumartesi pazar tatil günlerinde İstanbul'da veya İzmir'de gelip kalan insanlardı”* (Sözcü, 8 Ağustos 2016).

Aynı şekilde yargıda Kemalist yapılaşmayı tasfiye etmek için canhıraç desteklenen (Gülen'in mezardan çıkıp oy kullanma çağrısı yapacak kadar önemsedığı) 2010 referandumu sonrasında HSYK'da yapılan değişikliklerle Gülençiler yargıda kilit konumları ele geçirmiş; etkinliğini artırmıştı.

SONSÖZ NİYETİNE

1990'lardan bu yana sol içinde mağdurluk söylemini elden bırakmayan geleneksel İslamcılarla ortak hareket edenler olmuştu. 28 Şubat'ta İslamcılarla eylem yapanlardan AKP iktidarında “yetmez ama evet”çilere kadar. Ne de olsa İslamcılar da mağdurdur, onlar da diğer mağdurlarla birlikte aynı muhalefet cephesinin farklı renklerini oluşturabilirdi. Kazın ayağının öyle olmadığını son on yılda herkes görmüş oldu. Muhalefette ve güçsüz olduklarında kendilerinden farklı olanlara gösterdikleri hoşgörü ve tahammül kapasitesinin iktidar olanakları ellerine geçtiğinde yerinde yeller esiyordu. Geçmişte Birikim dergisinde yazılar yazan AKP'nin üst düzey kurmayalarına bir de şimdi bakın. Aynı hikaye Gülen cemaati için de geçerli. Milli Görüş karşısında ılımlı, modern, İslam'ın kamusal yansımalarını dayatmayan görüntünün nasıl bir büyük bir hikaye olduğu ortada. Es keza darbe başarılı olsaydı Gülen, Türkiye'nin Sisi olarak ülkeye gelir, başımıza daha nice çoraplar örerd. Şimdi ki manzara pek parlak olmasa da öbür ihtimal çok daha karanlıktı.

Kaynakça

Bilginçan, Murat (2016, 19 Nisan) “Bir Alimin Yükselişi ve Çöküşü”, <http://www.al-monitor.com/pulse/tr/originals/2016/04/turkey-fethullah-gulen-cleric-opposition-erdogan-akp.html>

Çakır, Ruşen (1994) *Ayet ve Slogan*, İstanbul: Metis.

Çavdar, Ayşe (2014) “Gülen Cemaati: Devlet Niyet, Sermaye Kısmet”, *Heinrich Böll Stiftung Perspectives*, s:8.

Göktaş, Kemal (2016, 8 Ağustos), “70'li Yıllar Devlete ‘Sızıntı’”, *Cumhuriyet*.

Erdoğan, Latif (2006) *Küçük Dünyam*, İstanbul: Doğan.

Kanal D, 17 Nisan 1997.

Mısırlıoğlu, Kadir (2012), *Tarihten Günümüze Tahrif Hareketleri - Cilt 3*, İstanbul: Sebil.

Milliyet, 26 Haziran 1999.

Milliyet, 31 Ocak 2005.

Press Medya (2016) “CIA Yöneticisi Gülen'i Savundu”, <http://www.pressmedya.com/amerika/26651/cia-yoneticisi-guleni-savundu>

Sönmez, Mustafa (2010) *Türkiye'de İş Dünyasının Örgütleri ve Yönelimleri*, İstanbul: Friedrich-Ebert-Stiftung.

Sözcü, 8 Ağustos 2016.

Yavuz, M.Hakan (2004) “Neo-Nurcular: Gülen Hareketi”, *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce*, Cilt 6: İslamcılık, İstanbul: İletişim.

Yavuz, M.H. (2005) *Modernleşen Müslümanlar: Nurcular, Nakşiler, Milli Görüş ve AK Parti*, İstanbul: Kitap.

Rusya, Malezya, Afganistan... Ne Olur, Ne Olmaz?

ABD'nin Harvard Üniversitesi'nin ekonomi profesörü (Balyoz Davası'nda yargılanan emekli Orgeneral Çetin Doğan'ın damadı) Dani Rodrik, oldukça karamsar konuşmuş. Birçokları gibi iç savaş tehlikesinden bahsetmiş. Darbe girişimi sonrası Türkiye'nin en iyi ihtimalle Malezya, en kötü ihtimalle Afganistan gibi olacağından dem vurmuş. Rodrik, darbe girişiminin ardından, Türkiye'nin demokratik sisteme geri dönebileceğinden umudunu kestiğini belirtmiş...

TÜRKİYE'DE İÇ SAVAŞ NEDEN OLMAZ?

Sık sık karşılaşmaya başladığımız iç savaş ihtimalinden Rodrik de bahsetmiş ve daha da ileri bir tahminle **Afganistanlaşma** ihtimalini gündeme getirmiş. Bakınız Türkiye Kürdistan'ında iç savaş benzeri bir ortamı daha yeni yaşadık. Sur, Nusaybin, Şırnak, Yüksekova gibi şehirlerde kent savaşları yaşandı. Suriye görüntülerinin çok benzerlerini biz bu şehirlerde gördük. Ama Türkiye'nin Afganistanlaşması ya da iç savaş ihtimalinden bahsederken 1984'ten beri alışık olduğumuz Kürtlere karşı yürütülen savaş dışında bütün ülkeyi kapsayacak bir savaştan bahsediliyor. Bu olmaz, çünkü iç savaş için savaşı ve kitlesel ölümü göze alıp silahlanan karşılıklı tarafların olması gerekir. Türkiye kültürel ve kimlikler üzerinden ciddi bir yarılmaya yaşıyorsa da ne egemen sınıflar katında ne de toplumsal tabanda iç savaşın tarafı olacak güçler ve örgütler mevcut değildir. Kürtlerin kendi güçleri var, bu yüzden de 30 yıldan fazla bir süredir çatışmalar sürüyor. Ama iç savaşa girebilecek bir diğer taraftan, örgütlenmeden ve tabandan söz edemeyiz. Yani Rodrik'in iç savaşlar ülkesi Afganistan'ı Türkiye'ye örnek göstermesinin pek bir altyapısı yok.

YA MALEZYA VE RUSYA ÖRNEKLERİ?

Malezya, ekonomik olarak gelişen, ama kültürel olarak çok muhafazakâr, Batı standartlarında demokrasisi olmayan, azınlıkların ve siyasi muhaliflerin kötü muamele gördüğü bir ülke. Ama, RTE'nin esas modeli için belki de en uygunu **Putin Rusyası**: güçlü bir devlet, yüce Çar'ı andıran tek adamın mutlak hakimiyeti ve karizması, diğer taraftan seçimse seçim, halkın Rus milliyetçi devletinin ve liderinin arkasında olduğu bir ülke.

Malezya ve Rusya da Türkiye için uygun örnekler değil, çünkü bu ülkelerdeki güdük demokrasi ve devlet baskısı oralarda yeterli olsa da Türkiye'de sökmeyiz. Sökmez, çünkü Türkiye'de bu ülkelerde olmayan köklü ve güçlü toplumsal mücadele dinamikleri var. Bu ülkede AKP iktidarı karşısında çok etkili olan **Kürt dinamiği** dışında **Kemalizmin**, **sosyalistlerin** ve **Alevilerin** toplumsal varoluşlarından gelen güçlü muhalif çizgileri bulunuyor. Rusya ve Malezya'daki gibi sınırlı haklar bile yürürlükte olsa bu yarıklardan bu muhalefet yürür ve neticede bu ülke bir Malezya ya da Putin Rusya'sı olmaz. Türkiye gibi mücadele geleneğinin olduğu ülkelerde öldürmeyen darbeler güçlendirir.

İRAN OLUR MUYUZ?

Türkiye'nin tek ses bir ülke olması için demokratik hakların tümünden ortadan kaldırılması ve toplumsal muhalefetin tümünden ezilerek sesinin tamamen kısılması gerekir. Bunun için 12 Eylül benzeri bir atmosferi kafamızda canlandırabiliriz. Böyle bir ortamda **CHP** ve **HDP** gibi partiler bile kapatılmalı, serbest seçimler dahi gündemden düşmelidir. Yok edici, tamamen bastırıcı bir baskı ortamı olmaksızın mücadele bir yolunu bulup sürecektir ve baskıcı-bozuk düzende muhalifler daima büyük bir potansiyele hitap etme olanağına sahip olacaktır. Bu yüzden RTE tek ses bir Türkiye yaratmak istiyorsa **İran modelini** göze almak durumundadır. Bugün İran'da güçlü bir demokratik ve sol-sosyalist taban olduğu halde toplumsal muhalefete nefes aldırılmayacak ölçüde

ağır baskılar vardır. Rejim bu şekilde ayakta kalmaktadır. İran'da mollalar 2009 seçimlerinde olduğu gibi kendi ayarladıkları sınırlı seçimlere bile zaman zaman tahammül edememektedir.

Diğer taraftan İran'ın böyle bir rejimi örgütleyebilmesini mümkün kılacak ekonomik kaynaklar **petrolden** gelmektedir. Türkiye'nin böyle bir kaynağı yoktur. RTE serbest seçimleri bile ortadan kaldırarak başka bir boyuta geçemez. **NATO** ve Batı bloğundan kopmayı gündeme getirecek İran modelini göze alamaz. Böyle bir iş için ne ekonomik, ne jeopolitik gücü var. Ayrıca mutlak polis devletini Türkiye'nin kaldıramama ihtimali var ki bunun altında kalma ihtimali bile RTE için baştan sona ürkütücüdür.

SONUÇ

Türkiye'deki toplumsal muhalefetin zayıf olması başka şeydir, Türkiye'nin bir Afganistan, Rusya, İran ya da Malezya olması başka bir şeydir. Türkiye'de toplumsal muhalefet zayıf ama inatçı, zayıf ama güçlü kökleri var, zayıf ama büyük potansiyeli var. O yüzden karamsar senaryolara teslim olmak yerine bahsettiğimiz potansiyeli açığa çıkarmak zorundayız. Bunun tek yolu da örgütlü mücadeleyi yükselterek gençliği, işçi sınıfını ve kent yoksullarını kazanmaktan geçiyor.

RTE tek ses bir Türkiye yaratmak istiyorsa İran modelini göze almak durumundadır. Bugün İran'da güçlü bir demokratik ve sol-sosyalist taban olduğu halde toplumsal muhalefete nefes aldırılmayacak ölçüde ağır baskılar vardır. Rejim bu şekilde ayakta kalmaktadır. İran'da mollalar 2009 seçimlerinde olduğu gibi kendi ayarladıkları sınırlı seçimlere bile zaman zaman tahammül edememektedir.

Bir Koltukta İKİ KARPUZ

Caner Fayza

Fethullah Gülen ile Tayyip Erdoğan'ın arasındaki uzatmalı ilişkinin sonlanışının ardından yaşananlar herkesin malumu artık. Yıllardan bu yana ülkede hakimiyetini sürdüren Kemalist sivil-asker bürokrasinin egemenliğine son vermek için geniş bir sermaye çevresini de arkalarına alarak güç birliği yapan Erdoğan ve Gülen ikilisi, karşılarındaki düşmanlarına ardı ardına büyük darbeler indirdiler. Ancak tabiri caiz ise “iki karpuz bir koltuğa sığmadı”. Elbette bu yaşananlar Türkiye'nin çarpık burjuva demokratik sisteminde ne ilk oldu, ne de son olacak.

NEREDEN NEREYE?

Kanlı bir darbe girişimiyle iktidarı ele almaya çalışacak kadar güçlü konuma yükselen Fethullah Gülen bu güce nasıl ulaştı? Sorunun cevabını bilmeyen yok aslında. Dünyanın geri kalanın adını bilmediği ülkeler de dahil olmak üzere yüzden fazla ülkede okulları, ticari ve siyasi bağlantıları olan ve Türkiye'de de Emniyet'ten TSK'ya, meclisten Anayasa Mahkemesi'ne daha adını sayamadığımız yüzlerce kurumda en kilit noktalarda kadroları olan Gülen cemaati buralara kendi yoğun kadrolaşma girişimleri yanında önüne sunulan fırsatları kullanarak da geldi. Kenan Evren'den bu yana her iktidara gelene ağıdına gidene paşam tavrıyla yapışıp kendine gereken tüm imtiyazları alan Gülen, ilk kez kendisi de destek açıklaması yaptığı halde 28 Şubatçılarla bozuştı. 28 Şubatçıların adeta kırbağı durumunda olan evlet Güvenlik Mahkemeleri'nin (DGM) ceberrut savcısı Nuh Mete Yüksel tarafından hedef tahtasına oturtuldu. Nuh Mete Yüksel; Tayyip Erdoğan, Merve Kavakçı davalarının savcısı olmasıyla ünlenmişti. Yüksel'in hazırladığı iddianame cemaatin ordu ve polis'te kadrolaşmaya başladığına dair iddialar içeriyordu. Kendisine karşı DGM ve medya üzerinden yürütülen süreç sonrası Gülen çareyi ABD'ye kaçmakta buldu ve “okyanus ötesinden” Türkiye'ye müdahale sürecine başladı.

Gülen, İslamcılar ve sermaye başta olmak üzere önceki dönemde atlarını koşturmakta sıkıntı yaşamaya başlamış olanlar AKP iktidarıyla birlikte derin bir nefes aldılar ve eski düşmanlarına (kimilerinin de eski dostları) karşı şaha kalktılar. Ardı ardına haraç mezat yapılan özelleştirmelerle sermaye grupları ihya edildi, İslamcılara hayatın bir çok alanına nüfuz edebilme imkanları açıldı ancak aslan payını alan ise Gülen cemaati oldu. Bu sıkı müttefike, AKP tarafından devletin her kademesinde daha önceki

dönemlerdekine kıyasla kat be kat fazla yer açıldı. DGM'ler kapatıldı, Fethullah Gülen aklandı, yeni dönemde ise Özel Yetkili Mahkemeler (ÖYM) kuruldu. ÖYM'lerde ise yeni bir Nuh Mete Yüksel sahneye çıktı; Zekeriya Öz. Elbette ki Zekeriya Öz sınırsız yetkilerle Kemalist sivil-askeri bürokrasinin üzerine gönderildi. Bugün darbe destekçisi olduğu için kapatılan Taraf gazetesi o dönemde “darbelere karşı mücadelede” operasyon merkezi olarak kullanılıyordu. Ergenekon ve Balyoz davalarında yayınladıkları belgelerle eski devlet yöneticilerinin baştan aşağıya yerinden edilmesine katkı sundu. Bu dönemde AKP Zekeriya Öz'ü yerlere göklere sığdıramıyor, Öz Türkiye'de en çok konuşulan isim oluyordu. Hatta Erdoğan çıkıp “bizzat ben bu davanın savcısıyım” demekten çekinmiyordu. Şimdilerde ise “bunlar ordumuza karşı girişilmiş komplolar”, “kandırıldık” diyerek işin içinden çıkmaya, hatta bir zamanlar hapse tıktıkları eski düşmanlarından müttefik yaratmaya çalışıyorlar.

BİN DEREDEN SU GETİRSELER...

Erdoğan - Gülen ittifakının Türkiye'de yarattığı dejenerasyonun en büyük mağdurlarından biri de şüphesiz ki öğrenciler oldu. Dershanelere milyarlarca para kazandırmak için dizayn edilmiş sınav sistemleri ve eğitim müfredatı adeta yap - boza çevrilmiş, devletin eğitim kurumları tam anlamıyla vasfını yitirmişti. Önce KPSS'deki kopya skandalı ardından YGS'de çıkan şifreler büyük infial yarattı ama Erdoğan, şifre skandalı sonrası cemaate karşı sokakları dolduran liselilere “biz de onların karşısına 5 bin - 10 bin genci koyarız” diyordu. Şimdilerde KPSS'de soruları çalanları tutuklayanlar, o zamanlar onları korumakla, kopya iddialarını reddetmekle meşguldü. Peki ya atanamadığı için intihar eden öğretmenlerin ya da sahte delillerle hayatları karartılan

ve intihar eden diğer insanların hesabını nasıl verebilecekler mi? Bin dereden su getirirler de veremezler.

HER DEVRİN EZİLENİ; KÜRT HALKI

90'lar boyunca sistematik bir şiddete maruz kalan Kürt halkı bu dönemde de cemaatin kumpaslarına kurban edileceklerdi. KCK davalarının başlamasıyla o dönem Demokratik Toplum Partisi yöneticilerine yönelik bir tutuklama dalgası başlatıldı. Yüzlerce yöneticinin elleri plastik kelepçeli fotoğrafı hatırlanacaktır.

12 EYLÜL 2010

Bir çok alanda güç kaybeden Kemalist bürokrasinin AKP için hala en büyük engel oluşturduğu kurum ise yargıydı. Ancak yargıyı yeni baştan dizayn etmek çok daha büyük değişiklikler gerekiyordu. Gereken anayasa değişikliğini gerçekleştirmek için referanduma gidildi. Kenan Evren ve diğer 12 Eylül darbecilerinin yargılanabilmesinin de önünü açan yasaları kapsayan bu değişiklik kamuoyunda “darbecileri yargılayacağız” denilerek meşrulaştırılmaya çalışıldı, bu propagandanın ilk destekçileri (zaten ilk olarak AKP için “kandırıldık” diyenler) liberaller ve “Yetmez Ama Evet”çiler oldu. Bu kısma şimdilik değinmiyoruz. Bu referandum için büyük destek olan Gülen cemaati, referandumun ardından hızlıca yargı içinde en yüksek kurumlara yerleşmeye başladı.

Yargıda elde edilen güç ile toplumsal muhalefetin üstüne daha da fazla gelinmeye başlandı. TC'nin düşe kalka ilerlemiş olan burjuva hukuku bu dönemde hem adli hem siyasi yönden büyük skandallara imza atıyordu. Yapılan kamuoyu yoklamalarında adaletsizlik, hukuka güvensizlik toplumda açık ara en çok yakınılan sorun haline gelmişti. Bugünlerde ise 2010'da yargıya yerleştirilen cemaatçiler temizlenmeye ve yerlerine yeni müttefikler getirilmeye çalışılıyor. O günlere dönersek Gülen cemaatinin polis teşkilatı içinde kuralarda hile yapmaktan, soruları çalmaya değin 30 yılı aşkın süredir içten içe örgütlenişine kitabında yer veren Ahmet Şık'ın henüz dijital ortamda bulunan “İmamın Ordusu” isimli kitabı ilk önce savcı Zekeriye Öz'ün talimatıyla İthaki Yayınevi'ni basan polislerce yok edildi. Ardından Şık, Ergenekon soruşturması kapsamında 3 Mart 2011 tarihinde gözetim altına alınarak 6 Mart 2011'de “Ergenekon terör örgütüne yardım etmek” suçundan tutuklandı ve Metris Cezaevi'ne gönderildi. Ahmet Şık'ın tutuklanmasının ardından Oda Tv davası başladı ve basın üzerindeki baskı arttırılmaya başlandı ve birçok gazeteci bu dönemde cezaevine gönderildi.

İTTİFAK ÇATIRDIYOR!

PKK ile devlet arasında Oslo görüşmeleriyle başlayan süreç sürerken Özel Yetkili Savcı Sadrettin Sarıkaya'nın talimatıyla Oslo görüşmelerini gerçekleştirdiği gerekçesiyle Hakan Fidan ifadeye çağrıldı. İşte bu hamleyle

Taraf

5 yıl süren tarihi darbe davasında karar açıklandı

Ergenekon'da müebbet yağdı

275 kişinin yargılandığı davada mahkeme 5'i ağırlaştırılmış olmak üzere 19 sanığa müebbet hapis cezası verdi. 21 beraat, 17 tahliye kararı çıktı

Askerler	 MÜEBBET İlker Başbuğ Eski Genelkurmay Başkanı, Cumhurbaşkanlığı Güvenlik ve Dışişleri Bakanlığı eski başkanı, 2. Başbakan. 20 yıl hapis cezası, 6 yıl ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası.	 MÜEBBET Hasan İhsiz Eski Genelkurmay 2. Başbakan. 20 yıl hapis cezası, 6 yıl ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası.	 MÜEBBET Şener Eraygür Eski Jandarma Komutanı, Çarşamba tepesindeki ağır yaralıların müebbet hapis cezası, 6 yıl ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası.	 MÜEBBET Hürşit Tolon Eski 1. Ordu Komutanı, Fikriye tepesindeki ağır yaralıların müebbet hapis cezası, 6 yıl ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası.	 MÜEBBET Nusret Taşdeler Emekli Orgeneral, Yıldırım tepesindeki ağır yaralıların müebbet hapis cezası, 6 yıl ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası.	 MÜEBBET Yeli Köçük Emekli Jandarma, 6 yıl ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası, 6 yıl ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası.
	 34 YIL 8 AY	 MÜEBBET	 7 YIL 6 AY	 13 YIL 2 AY	 7 YIL 6 AY	 21 YIL 9 AY
Zeteciler	 34 YIL 8 AY	 MÜEBBET	 7 YIL 6 AY	 13 YIL 2 AY	 7 YIL 6 AY	 21 YIL 9 AY

BAŞBUĞ SALONU TERK ETTİ
İSTANBUL 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nde Silivri'de görülen davada karar açıklanırken salon karıştı. Müebbetle mahkûm olan eski Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ, karara tepki göstererek salonu terk etti.

PERİNÇEK: HÜKÜMETİ YIKACAĞIZ

DOĞU Perinçek “Erdoğan hükümetini bir yıl içinde yıkacağız” diye bağırdı. Müebbetle mahkûm olan Balbay ise karara tepki gösterince salondan çıkarıldı. 20 yıl daha hapis yatacak Balbay'ın eşi gözyaşlarına boğuldu.

HABERAL TAHLİYE EDİLDİ

12 yıl 6 ay hapis cezası alan CHP Milletvekili Mehmet Haberal, yattığı sürede dikte alarak tahliye edildi. 15 yıl hapis cezası alan eski rektör Kemal Alındaroğlu'yla birlikte 11 sanık hakkında da yakalama kararı çıktı.

FIRAT ALKAY / AYŞIN YAZICI / CAN ERK

artık AKP, cemaatin gücünü kavramaya başlıyordu. İlk olarak Hakan Fidan savcının elinden kurtarıldı ve ardından bir dönemi sarsan Özel Yetkili Mahkemeler tarihe karıştı. Bu dönemde AKP ve cemaat ittifakının çatırdamaya başladığına dair iddialara her seferinde “bunlar nifak tohumu”, “şer odaklarının oyunu” denilse de gerçekler su yüzüne çıkmaya başladı. Artık iki karpuz da çok büyümüştü ve iktidar koltuğu her ikisini birden taşıyamıyordu! Süreç dersanelerin kapatılmasına gelene kadar iki taraf da ihtiyatı elden bırakmadan danışıklı dövüşe devam ediyordu. Bu koalisyonun dediğim dedik, saldırgan tavrı ve günden güne artan despotluğu karşısında her geçen gün protestolar da daha da artıyordu ve 2013 Mayıs'ını Haziran'a bağlayan gece Taksim Meydanında başlayan ayaklanma tüm Türkiye'yi sardı ve gemiyi ilk önce liberaller terk etmeye başladı. Kandırıldık söylemi işte tam da onlar tarafından icat edildi. AKP o zamana kadar demokratikleştirmenin taşıyıcısıydı da birden otokrat oldu, işte tam da liberallere yakışır cinsten bir tahlil. Daha onların günah çıkartmaları bitiyordu ki film bir anda kopuverdi.

17-25 ARALIK

Dersanelerin kapatılmasına kesin gözüyle bakıldığı anda cemaat ilk sağlam kroşesini attı ve eski dostuna dair tüm yolsuzluk iddialarını 17-25 Aralık operasyonlarıyla ortalığa saçtı. İlk olarak bu dönemden sonra karşılıklı kan kayıpları başladı. Tapelerle AKP meşruiyet kaybı yaşıyor; aynı zamanda

da cemaatçi savcı, hakim ve polisler sürgün süreci başlıyordu. Ancak devletin kurumlarına sirayet etmiş bu dört başı mamur canavarı temizlemek öyle kolay değildi. Dersaneler kapatıldı ve zaten eşitsizliğin kol gezdiği sınav sisteminde öğrenciler yine devasa bir mağduriyetin öznesi oldular. Tabi cemaat de hazırlıklarına devam ediyordu, çünkü artık geri dönülmez bir yoldaydılar, bu zamana kadar ilk kez bir iktidar başlarını ezmeye çalışıyordu. Diğer bir yandan bir zamanlar AKP'nin TMSF aracılığıyla el koyup cemaate devrettiği bir zamanların muhalif kanalları bu sefer de kayyum atarak cemaatten söküldü. Devlette temizlik bir türlü yeterli gelmezken, uzun yıllardır tartışma konusu olan Gülen cemaatinin TSK içindeki yapılanmasına da el atılması kararı alındı. Yandaş medyada açık açık 1-4 Ağustos arası “FETÖ'nün işi YAŞ'ta bitecek” haberleri geçmeye başlamıştı ki, cemaatin ya hep ya hiç diyerek yıllardan bu yana hayalini kurduğu iktidar için harekete geçti; 15 Temmuz gecesi kanlı bir darbe girişimi gerçekleştirdi. Şu an için darbe savuşturulmuş gözükse de Erdoğan için artık bir paranoya dönemi açılmış durumda. Cemaatten boşalan komuta kademelerine bir zamanlar Balyoz ve Ergenekon kumpaslarında içeri atılan isimlerin getirilmesi ve biçare müttefik arayışları onu daha ne zamana kadar ayakta tutacak hep birlikte göreceğiz. Ancak şunu iyi kavramak gerekli ki egemenler arasındaki çatışmadan medet ummak, daha da baskıcı yönetimlere boyun eğmek zorunda kalmak demektir!

Bize Acil

*Sosyalist Emekçiler Partisi
Girişimi'nin darbe ve OHAL
sonrasında toplumsal muhalefete
çağrısı ve önerileri:*

“Bu, Allah'ın bir lütfudur.” RTE'nin bu sözleri, içinden geçtiğimiz süreci anlamak için fazlasıyla yeterli. Büyük bir çalkantı, şok edici olaylar ve sarsılan kamuoyu... Toplumun henüz hazır olmadığı bazı değişimleri kabullenmesi için bazı şartların oluşması gerekir. Daha düne kadar AKP'nin gizli koalisyon ortağı durumunda olan FETÖ'nün organize ettiği başarısız darbe girişimi, AKP rejiminin kurumsallaşması yönünde yapacağı atılımın koşullarını yarattı. Şimdilerde devlet örgütlenmesinin daha sıkı bir şekilde AKP'ye bağlanması yönünde süreç tam gaz ilerlemekte... “Artık 0 km bir devletimiz var” sözü de bu minvalde anlaşılmalıdır.

Diğer taraftan daha en başından itibaren FETÖ yapılanmasına yönelik operasyon ve tasfiyeler, mesele ile uzaktan yakından ilgisi olmayan sol ve demokrat kesimlere bulaştırıldı. Sendikacılar, tiyatrocular, akademisyenler hedef alınıyor. RTE toplumsal mutabakat görüntüsü altında CHP'ye el uzatıyor görünürken aslında kendisini tüm ulusun önderi, yeni **Milli Şef** ve bir tür kurtarıcı konumuna yükseltiyor. Bu arada OHAL hukuksuzluğu meşrulaştırılıyor. AKP rejiminin toplum üzerindeki hegemonyasının zirveye ulaştığı bir gerçektir.

“Milli Mutabakat” havasının fazla sürmeyeceği ve FETÖ operasyon dalgasının mantıksal sonuçlarına ulaşmasının ardından önümüzdeki süreçte sıranın açık bir şekilde sol, sosyalist ve Kürt ulusal hareketine geleceğini beklememiz gerekir. Bu noktada özellikle Kürt illerinde yoğunlaşacak çatışmalar “**FETÖ'nün ardından sıra PKK yanlılarına geldi**” gibi bir söylemle yeni baskı dalgasının bahanesi olabilir. Şimdiden meclisten geçirilen KHK'lar eliyle HDP belediyelerine yönelik operasyonların kapısı aralanmıştır. Böyle bir durumda HDP dışında KESK ve diğer sosyalist gruplar da bu baskı dalgasından nasibini alacaktır.

Bu yüzden **sol-sosyalist güçler ile emek cephesinin** önümüzdeki sürece bir an evvel hazırlanması gerekmektedir. Sol-sosyalist güçler olarak uzunca bir süredir içinde bulunulan dağınık ve tesirsiz durumdan sıyrılmalı, acil bir **yol haritası** ve buna uygun bir **eylem planı** ortaya koymalıyız. Mevcut süreci göğüsleyebilmenin zorunlu temel koşulu budur. RTE etrafında fiilen örgütlenmekte olan tek adam rejimine ve baskı dalgasına karşı ilk elde demokratik hakları savunmak, ama bir yandan da emek mücadelesini büyütürken emekçi halk içerisinde somut bir güç haline gelmek zorundayız.

Bu çerçevede bugün yapılması gerekenler konusundaki önerilerimizi şu şekilde özetleyebiliriz:

- Zaten halihazırda oluşum halinde olan birliktelikler, sol-sosyalist güçler, HDP, DİSK ve KESK başta olmak üzere emek örgütleri ve diğer ilerici demokratik kitle örgütleri, parti liderliğinin politikasından ötürü ciddi hayal kırıklığı yaşayan CHP tabanını da kapsayacak şekilde, en geniş beraberliği yakalayarak güçlü bir “**birlik**” oluşturmalıdır. Bu süreci göğüsleyebilmek için bir mücadele ve eylem birliği inşa etmek dışında bir yol bulunmamaktadır.
- Oluşturulacak bu birliğin en genel ilkeleri, yerleşen diktatörlüğe karşı demokratik mevzilerin korunması ve genişletilmesi ile işçi-emekçilerin ekmek kavgası ve hak mücadelelerini yükseltmek olmalıdır.
- Bu birlik ilk etapta siyasi iktidarın baskısından nasibini alan kesimlerin sesini duyurmalı, tüm ülkede mümkün olan dayanışma eylemlerini örgütlemelidir. Mücadele için bedel ödeyen hiç kimse kendisini yalnız hissetmemeli, mücadele eden ve mücadeleye sempati duyan tüm kesimlerde ortak hissiyatlar ve güven duygusu yaratılmalıdır.
- OHAL'in bir an evvel sonlanması mücadelesi çerçevesinde hepimiz aynı gemideyiz türünden yürütülen martavallar boşa çıkarılmalı, yaratılmaya çalışılan sözde **milli mutabakat** atmosferi dağıtılmalıdır. Demokratik hakların kısıtlanması anlamına gelecek olan her türlü girişim ve planlama kamuoyu önünde teşhir edilmeli, siyasi iktidar mümkün mertebede baskı altına alınmalıdır. AKP diktası karşısında bunalan ve karamsarlığa kapılan geniş kesimlerin çaresiz olmadığı “**pratikte**” gösterilmelidir.

Eylem Planı Gerek!

“NE YAPMALI”(YIZ)?

- Oluşturulan birliğin geçmişin gölgesi olan alışkanlıklardan sıyrılması gerekir. Geçmişte sürekli önümüze konulan bürokratik eğilimlerle malül, dar grupçuluğu alışkanlık edinmiş, verimsiz ve hantal yapılar yerine belirli ilkesellikler temelinde sözünü söyleyen, iş koyan ve genelin çıkarlarını ön planda tutan yeni bir siyasi tarz egemen kılınmalıdır.
- **Birlik**, ortaklaşılın konu ve gündemlerde yaygın ve enerjik bir çalışma ortaya koymalıdır. Geçmişteki birliklerde görülen çok fazla tartışıp birbirine karşı manevra yapan ama az iş koyan bir toplam yerine kent merkezleri, sanayi bölgeleri, emekçi semtleri ile lise ve üniversitelerde ortak çalışmalar örgütlenebilmelidir. Gerekirse kapı kapı gezip tek tek insanlarla konuşabilecek kadar sebatkar, sürecin ihtiyacını karşılayabilecek dinamiklikte, yeni tarzlar geliştirebilen, yaratıcı bir çalışma ortaya konmalıdır.
- Bu kampanyalar genel söylem ve karşıtlıklar yerine gündemdeki somut konulara ve taleplere odaklanmalı toplam enerji bir noktada yoğunlaşmalıdır. Birlik, “kahrolsun AKP diktatörlüğü” gibi çok genel olan ve çok genel olduğu için de soyut bir hale dönüşen sloganlara takılı kalmak yerine belirli konular üzerine odaklanmalıdır. Emek eksenli mücadelede örneğin geçtiğimiz ayların en önemli konuları olan kıdem tazminatının kaldırılmasına ya da zorunlu bireysel emeklilik soygununa karşı mücadeleye odaklanılabildi. Enerjinin tek bir noktada istenen basıncı oluşturması, sonuç elde etmeyi ya da gözle görülür bir tesire sahip olmayı mümkün hale getirecektir. Bu çabaların neticesini şu ya da bu şekilde almamız durumunda emekçilerde ve gençlerde kendilerine ve mücadeleye karşı güven geleceği akıldan çıkarılmamalıdır.
- Oluşturulan birliğin etkili bir sözcüsü olmalı ve ortaklaşılın konularda derhal sözünü söyleyen etkin bir yapı oluşturulmalıdır. Dost ya da düşman gelişen olaylar karşısında birliğin tepkisini ve ne yapacağını bekler durumda olmalıdır.
- Birlik, örgütleyeceği eylem planı ve kampanyalarda mümkün mertebede en geniş ilerici aydın ve sanatçı desteğini arkasına almayı başarmalıdır. Birlik, varlığı ve çalışmaları ile bir yandan aydınların da moralini yükseltecek, diğer yandan aydınlar da katkılarıyla mücadelenin toplumu etkileme kapasitesini ve meşruluğunu arttıracaktır.
- Birliğin örgütlediği kampanyalar boyunca belirlenen ortak slogan ve taleplerin altını her siyasi kurum dilediğince doldurabilmeli, kendi yayın ve materyallerini ortak çalışmalarda kullanabilmelidir. Böylelikle talepler etrafında birleşilmiş, aynı hedefe beraber vururken **çeşitlilik** de korunmuş olacaktır. Ortak bir cephede yeni bir mücadele ve dayanışma ruhu inşa edilmelidir.
- Birlik, demokratik görevlerin korunması acil görevinin yanında ülkenin kaderini belirleyecek olan emek mücadelesine ağırlık vermek zorundadır. **Kültürel-kimliksel kutuplaşmaların** geri püskürtülmesi ve emekçilerin sömürü düzeni karşısında yeni bir politikanın varlığını fark etmesi, tarihsel bir kazanım olacaktır. Sol-sosyalist güçlerin varlık sebebi toplumsal eşitlik mücadelesidir. Türkiye, emekçiler için bir sömürü cehennemi olmuş, yolsuzluk almış yürümüş, iş cinayetleri inanılmaz boyutlara ulaşmış ve zengin ile yoksul arasındaki uçurum her zamankinden daha büyük bir hale gelmiştir. Bu koşullar altında birlik, emek siyasetini yükselterek büyük çoğunlukla AKP’ye destek olan emekçi halkı kazanmak zorundadır. Yoksul halkın AKP’den kopuşu, tek adam rejiminin bitişi ve sol-sosyalist siyasetin yeniden doğuşu, ancak bu şekilde mümkündür.

OHAL Hukuku

Engin Kara

15 Temmuz'dan bu yana tartışmalar bitmiyor. OHAL'in ilan edildiği, Kanun Hükmünde Kararnameler (KHK) ile hükümetin "hukuki güvenliği" ortadan kaldırmaya çabaladığı, işçilerin ve sosyalistlerin eylem ve etkinliklerinin yasaklanmaya çalışıldığı bir süreçte, elbette tartışmak tek başına yeterli olmayacaktır. Verilecek mücadelede savrulmalara düşmemek için ise rejimi doğru tahlil edebilmek gerekiyor. Bu amaçla yazıda önce 15 Temmuz'dan bu yana var olan OHAL, KHK, AİHS'in askıya alınması, işkence ve idam ile cadı avı meselelerini ele alacağız; ardından karşımızdaki rejimin niteliği üzerine bir tartışma yürüteceğiz.

OLAĞANÜSTÜ HAL, AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ, KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

20 Temmuz günü toplanan Milli Güvenlik Kurulu ve Bakanlar Kurulu toplantılarının ardından, Anayasa'nın 120. maddesine dayanılarak ülke genelinde **3 ay süreyle OHAL ilan edildiği** duyuruldu. Maddeye göre ilan edilen OHAL'in gerekçesi "şiddet olaylarının yaygınlaşması ve kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması". Oysa dikkat çekmek gerekiyor ki "kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması" 15 Temmuz gecesi başlamış ve ertesi gün akşam saatleri gelmeden önce "kamu düzeni yeniden kontrol altına" alınmıştı. Darbecilerin kesin yenilgisinden 4 gün sonra ilan edilen OHAL'e zemin hazırlamak içinse, günlerce "yeni tehditlerle karşı karşıya kalınabileceği" algısı yaratılmaya çalışılmıştı.

Erdoğan, "OHAL'in halk için bir sıkıntı yaratmayacağını" iddia etmiş olsa da, karardan bu yana çıkan KHK'lar ve gerçekleşen uygulamalar, toplumsal muhalefete yönelik bütünsel bir saldırı henüz söz konusu olmasa da, halkın ifade, örgütlenme, toplantı ve gösteri yürüyüşü, adil yargılanma gibi haklarının ihlaline yol açtı.

OHAL gerekçesiyle örneğin terör suçları, toplu suçlar ve devlete karşı suçlar kapsamında gözaltı süresi 30 güne çıkarıldı. Avcılar Belediyesi işçilerinin çadırları OHAL gerekçesiyle engellenmeye çalışıldı. Suruç'ta

hayatını kaybedenler anısına yapılacak etkinlik İstanbul Valiliği tarafından yasaklandı. OHAL süresince iktidarın işlemlerine karşı yargı yolu kapatıldı, yine bu süreçte gerçekleştirilecek idari işlemlerden, uygulayıcıların sorumluluğunun doğmayacağı kararlaştırıldı.

Kategorik olarak belirli haklar üzerine bir kısıtlama getirilmiş olsa da, örneğin gözaltı süresinin 30 güne çıkarılması başlı başına temel haklardan biri olan işkence yasağına aykırılık da oluşturabilmektedir. Dolayısıyla belirli hak kategorilerine getirilen kısıtlamalar, gerçekte hayli çok sayıda hakkın kullanım alanını daraltmış oldu.

OHAL'in ilan edildiği haftanın başından itibaren kamuda, basın kuruluşlarında, üniversitelerde ve okullarda, yargı organında görevden alma ve gözaltı operasyonları başladı. Fethullahçıları tasfiye ve ilişkilerini dağıtma gerekçesiyle yapıldığı ileri sürülen operasyonların kapsamı sık sık genişledi. İlk üç haftada KESK üyelerinden 300 kadarı açığa alındı, "ateist ve Marksistim" diyen akademisyen Candan Badem gözaltına alındı, İBB Şehir Tiyatroları'nda çalışan solcu geçmişe sahip oyuncu ve yönetmenler "cemaatle ilişkileri olabileceği" gerekçesiyle uzaklaştırıldı...

Gelelim **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) askıya alınması** meselesine. OHAL'in ilan edilmesinin ertesi günü hükümet, AİHS'i askıya aldığını duyurdu. AİHS'in 15. maddesi, taraf devletlere

“savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir tehlike” halinde sözleşmede öngörülen yükümlülüklerle aykırı tedbirler alabilme hakkı tanımış durumda. Ancak hemen ikinci fıkrada “yaşam hakkı, işkence yasağı, kölelik ve zorla çalıştırma yasağı ile kanunsuz ceza olmaz ilkesine” aykırı tedbirler yasaklanmış. Ayrıca üçüncü fıkrada da sınırlama getiren devlete aldığı tedbirleri, gerekçelerini ve hangi süre ile geçerli olacağını belirtme yükümlülüğü getirilmiş.

Yani AİHS’in askıya alınması AKP’ye insan hakları alanında uluslararası yükümlülüklerinden öyle tek başına paçayı sıyırma imkânı vermiyor. Ancak bizzat AİHS tarafından tanınan yükümlülüğün kaçınma hakkı, AKP’nin pek çok hukuk dışı uygulamayı meşrulaştırması için bir argüman niteliği taşıyacak. Kuşkusuz “temel insan hakkı” belgesi niteliğindeki AİHS’in bizzat kendisinin böyle bir sınırlama imkânı tanımış olması, sınırlama gerekçelerinin siyasi olacağının kaçınılmazlığı karşısında, burjuva insan hakları hukukunun da sınırlarını ve ikiye bölünmüşlüğü gösteriyor. AİHS’te devletlere tanınan kısıtlama imkânlarının, genelde daha çok imzacı sayısına ulaşılabilmesi için tanınmış olduğu literatürde belirtilse de, böylesi bağlayıcı bir metnin içine bu denli geniş bir sınırlama hakkı koymanın nelere yol açabileceği gayet açık. Hele ki kısıtlamaya gidecek ülke, Türkiye gibi insan hakları konusunda hak ihlali rekorlarına koşan bir ülke ise.*

AİHS konusunda diğer bir önemli mesele de, AİHS’in askıya alınmış olmasının, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin (AİHM) yargı yetkisini sona erdirmemesi. Kural olarak taraf devlet, olağanüstü süreç boyunca AİHS’teki yükümlülüklerine aykırı davranabileceğini belirttiği için, buradaki haklara aykırılık Mahkeme nezdinde ihlal gerekçesi oluşturmuyor. Ancak yine de Mahkeme’nin devletin aldığı “aykırı davranma kararı”nın yükümlülüklerle uygun alınıp alınmadığını denetleme hakkı devam ediyor. Yani şayet AİHM, kendisine gelen bir başvuruda, devletin kısıtlama işleminin AİHS’te tanınan sınırların dışına çıktığına kanaat getirirse, başvuruyu incelemek ve karar vermek yetkisine sahip olacak.

Ve hükümetin OHAL boyunca **Kanun Hükmünde Kararname (KHK)** çıkarma yetkisi. OHAL ile birlikte, olağan dönemlerde sadece Meclis tarafından yetkilendirildiği konularda KHK çıkarma yetkisine sahip olan hükümet, OHAL boyunca bu sınırlamadan azade bir KHK çıkarma yetkisini elde etmiş durumda. Böylece AKP hükümeti, Meclis’te gerçekleşen prosedürlere takılmadan rahatlıkla istediği yasağı geçirebiliyorken, muhalefet ve halk ise getirilen yeni yasaları ancak Resmi Gazete’de yayınlanmasından sonra öğrenebiliyor. Böylece AKP daha hızlı yasa çıkarma imkânına kavuşurken, meclis içi ve meclis dışı muhalefetin, çıkarılması planlanan yasalara karşı söz söylemesinin de önünü kapatmış oluyor.

OHAL ile birlikte, olağan dönemlerde sadece Meclis tarafından yetkilendirildiği konularda KHK çıkarma yetkisine sahip olan hükümet, OHAL boyunca bu sınırlamadan azade bir KHK çıkarma yetkisini elde etmiş durumda. Böylece AKP hükümeti, Meclis’te gerçekleşen prosedürlere takılmadan rahatlıkla istediği yasağı geçirebiliyorken, muhalefet ve halk ise getirilen yeni yasaları ancak Resmi Gazete’de yayınlanmasından sonra öğrenebiliyor.

Peki, KHK’lar herhangi bir hukuki denetime tâbi değil mi? Anayasa’nın 148. maddesine göre “olağanüstü hallerde [...] çıkarılan kanun hükmünde kararname”lerin şekil ve esas bakımından Anayasaya aykırılığı iddiasıyla, Anayasa Mahkemesinde dava açılmaz. OHAL KHK’ları, şu haliyle yargısal denetime kapalı görünse de yine Anayasa’nın 121. maddesi “Bu kararname, Resmi Gazetede yayımlanır ve aynı gün Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulur” demekte. Meclisin sunulan KHK’ları 30 gün içinde görüşüp sonuçlandırması gerekir. Eğer KHK Meclis’te onaylanırsa artık bir kanun haline dönüşür ve Anayasa Mahkemesi (AYM) denetim yolu açık hale gelir.

İkinci bir yargısal denetim yolu ise AYM’nin içtihatlarındaki genişletici uygulama sonucunda kendisine gelen OHAL KHK’larının gerçekten OHAL KHK’sı olup olmadığını araştırabilmesi. Yani eğer AYM söz konusu KHK’nın bir OHAL KHK’sı niteliği taşımadığına karar verirse, olağan dönem KHK’sı olarak kabul edip yargısal denetime tabi tutabiliyor.

İŞKENCE VE İDAM TARTIŞMASI

İşkence tartışması, darbeye girişen subayların gözaltındaki fotoğraflarının medyaya yansımalarıyla yeniden başladı. Sadece bu fotoğraflar bile, gözaltındaki subayların işkenceye uğradığını gösterir nitelikteydi. Uluslararası Af Örgütü de yaptığı açıklamada, gözaltında **tecavüzü de içeren bir işkence uygulandığına dair güvenilir kanıtlara** ulaştıklarını duyurdu.

Mevcut ulusal ve uluslararası hukukta **işkence istisnasız bir şekilde yasaklanmış** durumda. Öyle ki AİHS madde 3’te yer alan işkence yasağı, temel insan haklarının en

mutlağı. İşkence yasağının hukuken herhangi bir gerekçeyle sınırlandırılması söz konusu olamıyor.

Ancak Türkiye devlet geleneğinin işkence sicili epey bir kabarık. Yıllar yılı özellikle muhalif kesimlere yönelik işkence uygulaması gerçeği ortada. Sosyalistler, Kürtler, sendikacılar, gazeteciler... Şimdi ise işkence tartışması darbeci subaylarla yeniden gündemde. Peki bu suç darbecilere karşı işlendiği için sessiz kalınabilir mi? Elbette hayır! İşkence suçuna yönelik en ufak bir esnek davranış, aynı suçun toplumsal muhalefete yönelik uygulanmasına da meşruluk zemini yaratacaktır. Bizzat bu sistemin hukukunca bile tam olarak yasaklanmış işkencenin darbe gerekçesiyle de olsa devreye sokulmasına, toplumsal muhalefetin karşı durması gerekir.

Bir diğer tartışma meselesi ise **idam**. AKP kurmayları darbe girişiminin hemen ardından, günlerce idamı geri getirmekten bahsetti. Şimdilerde çok yaygın tartışılmasa da, yeniden gündem olma ihtimaline karşı idam konusunu da ele almak gerekiyor. Türkiye taraf olduğu uluslararası sözleşmeler nedeniyle, hukuken idam cezasını geri getiremez. AİHS’in 13 No’lu Protokol’üne göre “Ölüm cezası kaldırılmıştır. Hiç kimse bu cezaya çarptırılamaz ve idam edilemez.” Yine aynı protokolde yer alan ikinci maddeye göre de “Sözleşme’nin 15. maddesine dayanılarak bu Protokol’ün hükümleri askıya alınamaz.”

Darbecilere idam cezası verilmesinin bir diğer engeli ise “**kanunsuz ceza olmaz**” ve “**ceza kanunlarının geriye yürümezliği**” ilkeleri. Hukuken işlenmiş bir suça, işlendikten sonra daha ağır bir ceza getirilmesi mümkün değil. Bu durumda da 15 Temmuz’da darbeye girişen subaylara, sonradan çıkarılacak bir kanunla

Hukuki normlara aykırı bir şekilde, getirilebilecek olan idam cezasının yine en büyük muhatabı toplumsal muhalefet olacaktır. Deniz Gezmiş'lerin, Erdal Eren'lerin idam edildiği Türkiye'de yeniden idam cezasının gündeme gelmesi ve olası bir idam kanunu, toplumsal muhalefeti tehdit eden bir giyotine dönüşecektir.

idam cezası verilemez.

Hukuki normlara aykırı bir şekilde, getirilebilecek olan idam cezasının yine en büyük muhatabı toplumsal muhalefet olacaktır. Deniz Gezmiş'lerin, Erdal Eren'lerin idam edildiği Türkiye'de yeniden idam cezasının gündeme gelmesi ve olası bir idam kanunu, toplumsal muhalefeti tehdit eden bir giyotine dönüşecektir. Daha birkaç sene önce Mısır'da Müslüman Kardeşler'e yönelik idam kararlarına karşı "insan hakları savunucusu" kesilenlerin, bugün Türkiye için tartışmaya açmış olması burjuva ikiye bölünmüşlüğü bile aşan bir çelişkidir. İktidarın derdi, kendi egemenliğine tehdit oluşturacak unsurlara karşı kör bir saldırganlığı devreye sokabilmektir.

AKP REJİMİ: BURJUVA DİKTATÖRLÜĞÜN SAF HALİ

OHAL, insan hakları yükümlülüklerinin askıya alınması, işkence, idam... Adım adım bütün ortaklarını tasfiye eden ve giderek artan bir baskı rejimi kuran AKP, hukukun sınırlarını zorlarsa da gerçekte hala "burjuva devletin" sınırları içinde salınmaktadır. AKP burjuva devletin, yani sermayenin diktatörlüğünün uç

bir örneğidir. OHAL ilanı, mevcut Anayasa'ya dayanır; insan hakları yükümlülüklerini askıya almaya bizzat AİHS izin verir. İşkence hukuken yasaklanmış da olsa, hala en demokratik devletlerde bile uygulamalarına rastlanır. İdam gibi hukukun yasakladığı uygulamalar ise, hukukun dışına çıkmaya çalışan salınımlardır ve canlı bir şekilde gündeme sokulsa da sessizce geri çekilir...

Ancak tüm bu sayılan "hukuka uygunluklar" AKP'nin dikta yönetimi hevesliliği gerçeğini ortadan kaldırmaz. Tam tersine onu bütünler. Burjuva sınıfların diktatörlüğünden başka bir şey olmayan bugünün devlet aygıtı, ismi ve rengi yere ve zamana göre değişen iktidarlara hukukun sınırlarını güncel ihtiyaçlara göre esnetme imkanı verir. Ve bunun adı "burjuva demokrasisi"dir. Tıpkı günlerdir devam eden "demokrasi nöbetleri" gibi bir demokrasidir söz konusu olan. Sadece Türkiye'ye ya da AKP'ye, hele de RTE'ye özgü değildir yaşananlar. Avrupa demokrasisinin beşiği Fransa'da da aylarca OHAL uygulanır, AİHS yükümlülükleri askıya alınır, yürüyüş ve örgütlenme hakları engellenmeye çalışılır.

Neden bunları sayıyoruz? "AKP o kadar kötü değil" demek değil derdimiz elbette. Ancak bir faşizm rejimiyle karşı karşıya değiliz. Kuşku yok ki AKP, burjuva sınırlar içerisinde radikal sağda duruyor. Ancak temel olarak rejimin karakterini emekçi sınıfa olan düşmanlığı belirliyor. İşçi haklarına ve kazanımlarına saldırılar, sendikal örgütlenmenin zayıflatılması, sermaye gruplarıyla kurulan kopmaz bağlar, palazlandırılan sermayedarlar... Ve bu

iktidarı ayakta tutan sihirli formül: AKP'nin gücünü korumasına hizmet eden toplumsal kutuplaşmalar. Din üzerinden (sünni olan-olmayan), yaşam tarzı üzerinden (muhafazakar-laik), kimlikler üzerinden (türk-kürt)... Ve şimdi de "milli olan-millî olmayan".

RTE'ye tek adam rejiminin önünü açan toplumsal yapı, bu kutuplaşmaların aşılabilmesi oldu. Bir yandan toplumu kutuplaştırırken bir yandan da polis ve diyanet gibi devlet aygıtlarını birer parti aygıtına dönüştürdü. Böylece elinde sarsıntılı depremlere dayanabilen bir yapı oluştu.

İktidar, bugün de benzer kutuplaşmalar üzerinden RTE'nin dar çevresi dışındakileri tek tek tasfiye etmekle meşgul. Tabii Kılıçdaroğlu gibi figüranları da "millî" sıfatında kendi pelerini altında toplayarak...

Mesele bu kutuplaşmaları aşabilmekte. Elbette demokratik hakların savunulmasıyla birlikte gerçekleştirilecek bir mücadele bu. Ancak kutuplaşmanın nereden kurulacağı önemli. Kimliksel ayrışmalar yerine sınıfsal ayrışmalara dayanan bir toplumsal mücadele, iktidarın mevcut dayanaklarını sarstığı ölçüde anti demokratik saldırılara karşı da en güçlü cevabı oluşturacaktır.

*Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde Rusya ile başa baş bir hak ihlali şampiyonluğuna (!) sahip. Hatta kimi önemli hususlarda Türkiye hakkında verilen hak ihlali kararı sayısı, diğer tüm taraf ülkelerin toplamını bile geçebiliyor.

CHP Mitingine Dair

24 Temmuz'da Taksim'de gerçekleşen CHP mitingi, gerçekleşeceğinin ilan edildiği günden beri tartışmaların merkezinde. CHP, darbe karşıtı bir "Demokrasi ve Cumhuriyet Mitingi" yapacağını 4 gün önce ilan etti. Sürekli sağ seçmene sempatik gözükmeye odaklanmış CHP siyasetinin bir yansıması olarak ılımlı bir söylemle miting çağrısı yapıldı; OHAL karşıtı bir söylem yükseltilmedi. Aksine bütün partilere ve onların destekçilerine katılım çağrısı yapılırken darbe girişimi üzerinden başkanlık yolunda ilerleyişinde toplumsal hegemonya kurmak isteyen AKP bu fırsatı kaçırmadı ve mitinge katılacağını açıkladı. Ancak gerek CHP tabanındaki AKP karşıtlığının yarattığı basınçla gerekse mitinge DİSK, KESK ve sosyalist kurumların katılacaklarını açıklamalarıyla AKP'nin mitingin darbe karşıtı bir içerikle sınırlandırılması için Hak-İş ve AKP yöneticilerinin katılımıyla yapmayı hedeflediği hamle boşa düşürüldü. CHP mitingine katılmak için Taksim'e kadar gelen 200 kişilik AKP yöneticisi ve milletvekili kitlesi geri çevrildi; AKP yandaşı köşe yazarları sosyal medyadan "darbe karşıtı miting diye geldik, OHAL karşıtı bir şeyle karşılaştık" diye hüsrانlarını ifade etti. Bunu sağlayan elbette CHP yönetimi değil; zira onlar sağ seçmene hitap etmek adına bu dönemde AKP ve Erdoğan'ın dümenine su taşımaya devam edeceklerdir.

Gelelim mitinge sosyalistlerin katılmasına dair tartışmalara. Öncelikle en büyük argüman "CHP, AKP ile kolkola, Hak-İş'le miting yapacak; siz de ona katılacaksınız" şeklindeydi. Öyle de olmadı. Ama bunun sağlayıcısı hem CHP tabanının AKP ile uzlaşmaz çelişkilere sahip olması hem de sendika ve sosyalist partilerin eylemde yer alması oldu. AKP, son ana kadar mitinge katılımı zorladı ama mitinge katılan kitlelerin -kürsünün değil- AKP karşıtı sloganları ve yuhlanma tehlikesi onlara engel oldu.

Devrimci görev, bulunduğumuz her alanda müdahil olmak ve onu değiştirmeye çalışmaktır. **CHP kitlesi, AKP'nin hegemonya alanının genişlemesinden; sokakları saran İslamcı-sağcı kitlelerin mobilizasyonundan gerilmiş ve sıkışmış durumda. Bu kitleye hitap etme derdinde olmayan bir sosyalistlikten bahsetmek mümkün değildir.** CHP yönetimini tabanına teşhir etmek ve onları devrimci politikaya çekmek de bir fiil, bu olağanüstü dönemlerde birlikte mücadele ile gerçeklik kazanır.

Devrimci faaliyet, darbe ve gelişen durum üzerine masa başından analizler yapmayı değil; sürecin gelişimi üzerinde elden geldiğince etkin olmak için aktif müdahalede bulunmayı gerektirir. Bugün mitinge AKP'nin gelememesi böyle bir müdahale olarak bir başarıdır. Erdoğan, darbe girişiminin yarattığı ortamdan yararlanarak, kendi başkanlığı altındaki Türkiye'ye bir mutabakatla yürüme peşinde. MHP kitlesi darbe karşıtı nümayişlerde AKP'lilere eklenmiş durumda. CHP mitingine gelmek konusundaki bu ısrarları da hem mitingde gelişebilecek OHAL karşıtı havayı dağıtmak hem de bu mutabakat görüntüsüne hizmet etmek içindi. Başaramadılar.

Biz dükkânı açtık, gelen gelsin tavrıyla devrimcilik olmaz. Biz çok geniş kitleleri devrimci mücadeleye kazanmak için her alanda mücadele yürütmek zorundayız. Şimdilerde Türk-İş, AKP tarafından paralyze edilmiş durumda ama 10 yıl öncesine kadar çoğunlukla daha sağ işçilerden oluşan Türk-İş mitinglerine de giderek oradaki işçilere sosyalist propagandayı taşımak bir sorumluluktu. Ya da Gezi direnişi de ha keza öyle. Eylemler ilk başladığında meydan Atatürk'ü Türk bayraklarının etkisi altındaydı. Sosyalistler o alanlarda en canlı ve

aktif şekilde yer aldıkları için özellikle İstanbul, Ankara gibi şehirlerde eylemlerin içeriği ciddi değişiklik yaşadı. O zaman da kimileri bu eylemler Kemalistlerin, darbecilerin eylemleri diyor; burun kıvrıp gelmiyordu.

Bugünkü mitingile ilgili en önemli nokta; olağanüstü bir dönemden geçiyor oluşumuzdur. AKP'nin ilk hedefinde Fethullahçılar var ama KESK üyesi 300'den fazla kamu çalışanı açığa alınmış durumda, sokakta yürütülen çalışmalar en azından şimdilik gerçekleştirilemiyor... Kısacası ilerleyen süreçte okların bize dönmeyeceğini kimse kesin şekilde söyleyemez. **Bu koşullarda açılan her alanı kullanmak bir zorunluluktur. Öncelikle toplumsal muhalefetin hitap ettiği kitlelerde, gelişen OHAL rejimi ve sokaklarda süren sağcı gösterilerin yarattığı demoralizasyonu kırmak için bir zorunluluktur. Diğer yandan, bizi de tehdit edebilecek baskı dalgasına karşı AKP üzerinde basınç kurmak için de elzemdir.** Bu iki nokta zaten doğrudan bağlantılıdır. Geniş kitleler bugün OHAL'e karşı sokağa dökabiliyorsa bu durum hem o kitleler açısından özgüven ve nefes alma kaynağı olacaktır hem de AKP'nin baskı dalgası sol muhalefete uzanırsa neyle karşı karşıya gelebileceğine dair bir sınav olacaktır.

CHP konusunda akıl vermelerle kitleleri dönüştürmenin mümkün olmadığını belirtelim. Kitleler büyük oranda dışardan ahkam kesmelerden değil, kendi deneyimlerinden öğrenirler. Bu deneyimin ortaya çıkabilmesi için CHP yönetiminin kaypaklığının, AKP'ye alternatif olamayacağının deşifre edilmesi gerekir. Sosyalistler işte bu çabanın aktörü olmalıdır.

Toplumsal muhalefetin tabanı ise tüm karşı dalgaya karşın bugün yüz bini aşkın bir kitleyle 2013'ten sonra ilk defa Taksim Meydanı'na çıkmıştır. Bu hem mobilize olabilme potansiyelini hem de kitlelerin yaşadığı sıkışmışlığı göstermektedir. Kitlelerin hissettiği harekete geçme zorunluğu, OHAL uygulamalarına karşı gelişecek tepkinin örgütlenmesi için yol açıcı olacaktır. CHP, görev savmak için bu mitingi örgütledi ama mesele bitmedi. Sosyalistlerin görevi bundan sonraki mücadeleleri de örgütlemek; bunu da en geniş şekilde birarada gerçekleştirerek alternatif yaratmaktır.

Tüm Yönleriyle Darbe Gecesi Bilmecesi

Gökçe Şentürk

Her günün bir olayın yıldönümü olduğu bir ülkede yaşıyoruz. 15 Temmuz 2016 da bu tarihlerin en çarpıcı, pek çok noktada çözümlenememiş ve dünyada örneği yaşanmamış taraflarıyla tarihe geçti.

Kabaca, 2002 seçimleriyle AKP'nin iktidar olmasından 2012 yılında MİT müsteşarı Hakan Fidan'ın Oslo görüşmeleri nedeniyle KCK kapsamında ifadeye çağrılmasına kadar mutlu bir birliktelik yaşayan AKP-Cemaat ikilisi arasındaki ayrışmanın, en kanlı ve akıl almaz son noktasına gelindi. Darbe gecesi sonrası, aradan geçen zamanda, herkes eteğindeki taşları döküyor; AKP, cemaat tehlikesini anlatmak için birbiriyle yarışırken darbe girişiminin gizemli yanları hala çözülmemiş değil. Eğitimden sağlığa, ordudan yargıya, sivil toplum kuruluşlarından emniyete varana kadar pek çok kurumda örgütlenmiş hatta bazılarını ele geçirmiş, bununla da kalmayıp büyük resimde 170 ülkede 3 bine yakın okulu olan Gülen cemaatinin ya da FETÖ/PDY'nin bu noktaya nasıl geldiği, bundan sonra neler yapabileceği, Gülen'in iadesi tartışılmaya devam edecek. Bu yazıda özellikle AKP iktidarıyla devlet içerisindeki yapılanmasında en üst noktaya ulaşan FETÖ'nün 15 Temmuz darbe girişimini nasıl örgütlediğine ve darbenin hala çözümlenemeyen

noktalarına bakacağız.

CEMAAT'İN ÖNLENEMEZ YÜKSELİŞİ Mİ?

Darbe sonrası yapılan operasyonlarda kamuda yaklaşık 70 bin kişi açığa alındı, gözaltına alınanların sayısı ise neredeyse 16 bin. Medya sektöründe 131 yayın kuruluşu kapatıldı. Ordudan 3 bin 185 subay ihraç edildi. Bunların 151'i general ve amiral. Orduyla ilişkisi kesilen general ve amirallerin sayısı silahlı kuvvetlerde görev yapan toplam general, amiral sayısının (358) neredeyse yarısı. Böylesi bir tabloda bu örgütlenme ağının nasıl olduğu ve bugüne kadar nasıl ortaya çıkmadığı/çıkarılmadığı sorusu doğal olarak akla geliyor. Şimdi medyada ve çeşitli platformlarda darbe girişiminin siyasal sonuçları, bu kadar yüksek sayıda cemaat üyesinin kamu kurumlarının en kılcal damarlarına kadar nasıl sızdığı tartışılıyor.

Gazete köşeleri “kandırıldık” diyenlerin, “ne kadar safmıştık” pişmanlığı yaşayanların itirafından geçilmiyor. Bunlardan en dikkat çekenlerse zamanında hareketi Gülen ile kurduğu bilinen ve ikinci adam, sağ kol olarak geçen Nurettin Veren ve 17-25 Aralık yolsuzluk sürecinden sonra cemaatten ayrılan, yapı içinde kıta imamlığı gibi üst bir sorumluluğa da erişmiş Latif Erdoğan. Her iki ismin yaptığı açıklamaların gösterdiği tek şey hareketin 1969 kuruluş tarihinden itibaren giderek güçlendiği özellikle de 1980 sonrası Özal hükümeti ile birlikte faaliyet alanını genişlettiği, kurumsal olarak sorumlularını atadığı ve bundan sonra da siyasi iktidarlara arayış sıkı tutarak bugünlere geldiği yönünde. Veren; Özal, Çiller, Demirel, Ecevit gibi isimlerle Gülen’i tanıttığını ve hareketin siyasi mekanizmalarla bağ kurarak atladığı eşiği tarifliyor. Erdoğan ise Gülen’in güç ilişkileri çerçevesinde dönemin baskın havasına göre söylem değiştirdiğini hatta bunun 28 Şubat sürecinde “Başörtüsü teferruatı” noktasına nasıl taşındığını anlatıyor. Devlet kadrolarına sızma ve örgütlenmenin sistematikleşmesinin de bu şekilde gerçekleştiği, 1999 yılında Gülen’in ortaya çıkan bir kasetinde, takipçilerine, fark ettirmeden sistemin can damarlarında iktidar merkezine kadar ilerlemeleri, devlette gücü tamamen ele geçirene kadar sabretmeleri tavsiyesinde bulunduğu görülüyor. Cemaatin örgütlenme piramidi ise darbe girişimi sonrası savcılığın yayınladığı iddianamede “dikey hiyerarşisi / yedi katlı piramit” olarak tarifleniyor. Piramidin başında Gülen var. İkinci basamağı tayin/istişare kurulu oluşturuyor; sonrasında ise kıta-ülke-il-kurum imamları olmak üzere yukarıdan aşağı sıralanıyor.

Eski cemaatçilerin anlattıklarından çıkarılacak bir başka sonuç bütün ilişkilerin güç dengeleriyle ne kadar bağlantılı olduğu. Hatta kendi ayrılma süreçlerinde de bu noktanın altını çizmek gerekiyor. Öncelikle bu kişilerin çoğunun cemaatten kopuşları çok ciddi ideolojik, politik, arayış ve sorgulamalar sonucu olmamış. Büyük ölçüde Fethullah Gülen ile yaşadıkları anlaşmazlık, çıkar çatışması vb. gibi örgütsel meseleler nedeniyle ayrılmış, daha doğrusu ayrılmak zorunda kalmışlar. Bu da cemaatin bugün geldiği noktayı anlamak konusunda ipuçları taşıyor. Mesela emniyet imamı olarak bilinen Kemalettin Özdemir, kendini Gülen’in halefi olarak gördüğü için tasfiye ediliyor ve yerine Osman Hilmi Özgül, diğer adıyla

Cemaat – AKP ayrışması 7 Şubat 2012’de Hakan Fidan’ın ifadeye çağrılmasıyla kamuoyunda görünür olmuş, 17-25 Aralık 2013’te başlatılan yolsuzluk operasyonu ve medyaya servis edilen tapelerle kesin kopuş gerçekleşmişti. O günden sonra iktidarın cemaate yönelik operasyonları başlamıştı. Dolayısıyla da cemaatin giderek daralan alanı ve kaybettiği itibarını bugüne kadar sızdığı kurumlardaki kadrolarıyla birlikte gerçekleştireceği bir kalkışmayla, adına darbe denmese de, kurtarmak isteyeceği bekleniyordu.

Kozanlı Ömer geçiriliyor; bu da emniyet içinde cemaatçilerin “közcüler ve kozcular” adıyla bilinen iki kanadının oluşmasına ve kadrolarının ifşa olmasına neden oluyor. Zaten AKP-cemaat ayrışmasının temelinde de benzer bir çıkar çatışması ve güç paylaşımında yetinememe olduğu biliniyor. Tabi bu çatışma bireylerden ziyade siyasal iktidar boyutuna taşındığında bugünkü manzarayla karşılaşıyoruz.

Cemaatin 80 sonrası etki alanını arttırdığı ve siyasi iktidarlardan yardım aldığı biliniyor. Fakat istediği sıçramayı ve kadrolaşmayı, AKP döneminde karşılıklı çıkarlar doğrultusunda iktidara muhalefet etme potansiyeli olan kesimlerin ortadan kaldırılması ve yıpratılması neticesinde alıyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın “Ne istediler de vermedik” sözü herhalde bunun bir kanıtı niteliğinde. O nedenle bugün darbe girişiminin başarısız olmasını lehine çevirerek otoritesini güçlendiren Erdoğan’ın yanında yer alan çeşitli kesimlerin ikiye bölünmüşlüğü, cemaati lanetlerken AKP’yi darbeyi püskürtmesinden dolayı güzelleşmesini de ifşa etmek gerekir. Bunların çoğu darbe başarılı olsaydı başka sulara yelken açmış olurdu.

15 TEMMUZ DARBE GİRİŞİMİ NASIL PLANLANDI?

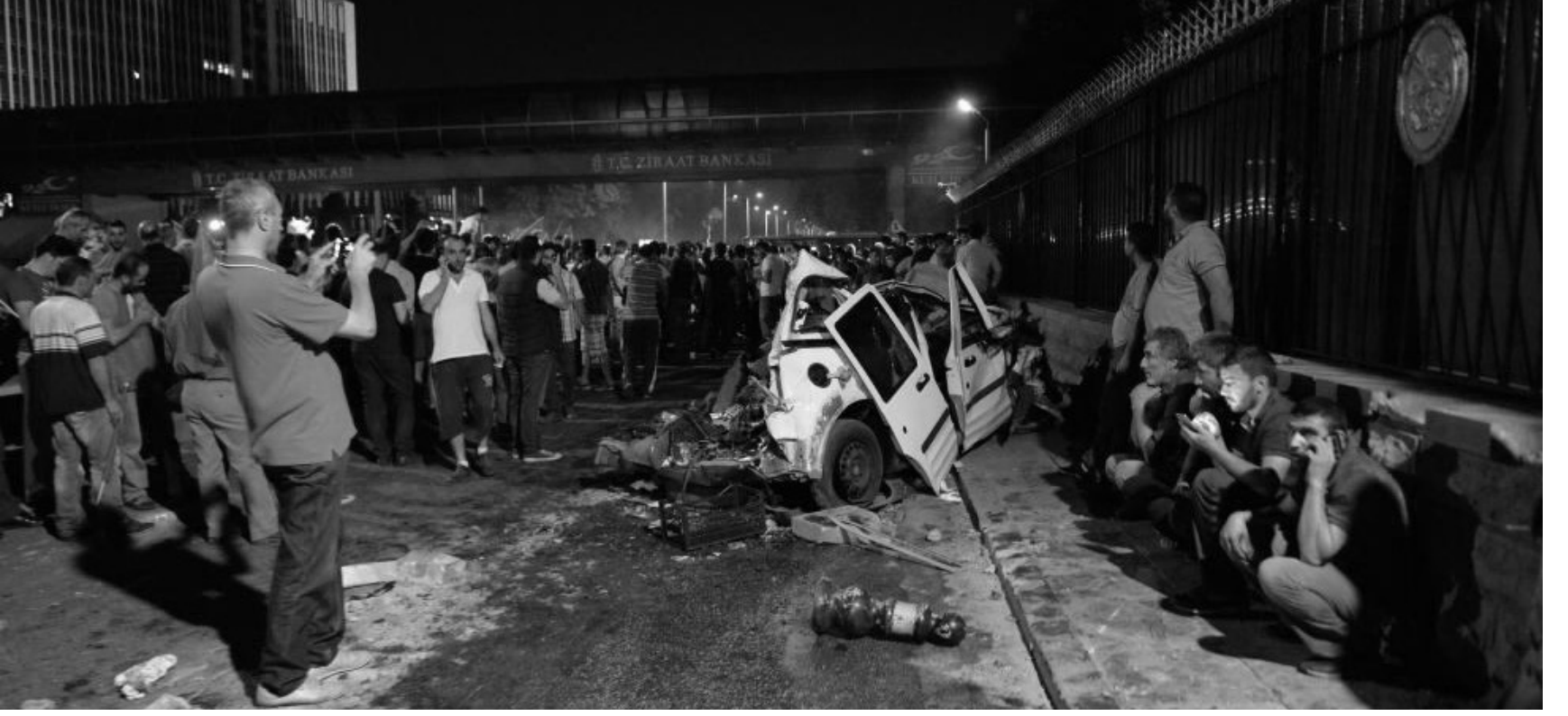
Cemaat – AKPayrışması 7 Şubat 2012’de Hakan Fidan’ın ifadeye çağrılmasıyla kamuoyunda görünür olmuş, 17-25 Aralık 2013’te başlatılan yolsuzluk operasyonu ve medyaya servis edilen tapelerle kesin kopuş gerçekleşmişti. O günden sonra iktidarın cemaate yönelik operasyonları başlamıştı. Dolayısıyla da cemaatin giderek daralan alanı ve kaybettiği itibarını bugüne kadar sızdığı kurumlardaki kadrolarıyla birlikte gerçekleştireceği bir kalkışmayla, adına darbe denmese de, kurtarmak isteyeceği bekleniyordu. Hatta eski cemaatçiler bunu İçişleri Bakanlığı’ndan MİT’e kadar pek çok kuruma isim isim aksettirdiklerini iddia ediyor, cemaat operasyonlarının mağduru olan pek çok sivil-asker kesim de yazdıkları kitaplarda buna

işaret ettiklerini söylüyor. Darbe girişimi sonrası incelemelerde de Zaman gazetesinin 9 ay 10 gün önce yayınladığı, “Sükutun Çığlığı” adlı reklam filminde şehrin üzerinde uçan bir helikopterin görüş açısıyla gelen siren seslerinin ardından “Gülen bebek” ortaya çıkıyor. Dolayısıyla da 15 Temmuz’un çok önceden belirlenmiş bir tarih olduğu iddiası var. Fakat bunun dışında da ordu içindeki örgütlenmenin bilindiği ve 16 Temmuz sabahı yapılacak operasyonla ordudaki Fethullahçıların temizleneceği, bu nedenle de darbenin kaçınılmaz olarak o tarihe alındığı da konuşulanlar arasında. Personel Daire Başkanlıklarını ele geçirerek kurumlarda istedikleri kilit noktalara atama yapan cemaatçilerin, yine yaklaşan Yüksek Askeri Şura’da (YAŞ) işinin bitirileceği de iddialar arasında. Kesin olansa tarihin nasıl kararlaştırıldığından bağımsız, girişim sonrası daha net şekilde anlaşıldığı üzere bu denli örgütlenen yapının çıkar çatışması sonucu kendini iktidara sessiz sedasız teslim etmeyeceğiydi.

15 Temmuz gecesi başlayan darbe girişiminin ilk saatleri neredeyse bir tiyatroyu andırıyordu. Saat 22.00 gibi herkesin ayakta olduğu bir saatte köprü keserek, Ankara, İstanbul üzerinde birkaç uçak dolaştırılarak, bütün televizyonlar ve iletişim kanalları açıkken bir darbenin gerçekleştirilemeyeceği açıkta. Sokağa çıkan ve tankların altına yatan insanların karşısında, ne yapacağını bilemeyen erlerin suratları televizyonlara yansığında, bu girişimin başarı şansı olmadığı da tekrar netleşiyordu.

15 Temmuz gecesini önemli noktalarına kısaca bakacak olursak;

- **22:00** sularında İstanbul’da Boğaziçi ve Fatih Sultan Mehmet Köprüsü askerler tarafından geçişe kapatıldı.
- İstanbul ve Ankara’dan jetler uçmaya başladı.
- Ankara’da Genelkurmay çevresinden silah

sesleri geldiği bildirildi.

- İstanbul Atatürk Havalimanı tanklarla gelen askerler tarafından ele geçirildi. **22:15** itibarıyla havalimanına giriş çıkışlar kapatıldı. Yaklaşık aynı sıralarda Sabiha Gökçen Havalimanı'nda da benzer bir baskın yaşandığı ortaya çıktı.
- **23:00** Başbakan Binali Yıldırım NTV'ye telefonla bağlandı ve "Bu bir kalkışma girişimidir" dedi.
- Anadolu Ajansı, Genel Kurmay Başkanı Hulusi Akar'ın rehin alındığını yazdı. TSK'nın üst düzey komutanlarından haber alınamadığı bilgileri basına yansıdı.
- Eskişehir'deki Muharip Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Mehmet Şanver'in kızının Moda Deniz Kulübü'nde düğün töreni beş helikopter ile gelen askerler tarafından basıldı. Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Abidin Ünal ve üst düzey komutanlar, havacı kamufraj kıyafeti bulunan askerler tarafından rehin alındı.
- **23:45** Bir grup asker TRT'ye silahlarla girdi. TRT'de darbe bildirisi okutuldu.
- **00:20** sularında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan cep telefonundan görüntülü yayımla bağlandı. "Silahlı Kuvvetler içindeki azınlığın kalkışma hareketi, paralel yapılanmanın teşvik ettiği bir harekettir" diyen Erdoğan halkı kent meydanlarına ve havaalanlarına çağırdı.
- **03:00** Meclis binasına askeri bir helikopterden ateş açıldı.
- **03:25** Marmaris'te tatil yapan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Atatürk Havalimanı indi. Erdoğan yaptığı açıklamada kendisinin ayrılmasının ardından kaldığı otele saldırı düzenlendiğini açıkladı.

- **03:30** Asker CNN Türk binasına girdi. Canlı yayında askerin yayını durdurmaya çalıştığı bilgisi verildi.

Genelkurmay binasında yaşanan çatışmanın ve Org. Hulusi Akar'ı kurtarma operasyonunun 16 Temmuz günü öğlen saatlerinde sona ermesiyle darbe girişiminin başarısızlığı netleşmiş oldu.

İSTİHBARAT AÇIĞI VE "ENİŞTE" MESELESİ

Asıl karmaşa 15 Temmuz sonrası ortaya çıktı. Darbenin FETÖ tarafından gerçekleştiği kesinleştikten sonra bazı sorular haftalardır cevaplanmış değil:

Askerlerin ilk hedefinin Genelkurmay Karargâhı, Jandarma Genel Komutanlığı, Akıncı Hava Üssü, MİT, Özel Harekât Daire Başkanlığı ve emniyet müdürlüklerinin olması iktidarın askeri hamlelerini engellemek amacı gütmesi nedeniyle gayet anlaşılır. Peki, yönetime el koyduğunu söyleyen askerler, darbeyi başarıya ulaştırmanın en önemli noktası olarak hiçbir hükümet yetkilisine nasıl ulaşmadı/ulaşamadı?

Cumhurbaşkanı Erdoğan 03.25'te Atatürk Havalimanına indi ve orada yaptığı basın toplantısında Marmaris'te ayrıldığı otele saldırı olduğunu açıkladı. İlerleyen günlerde yapılan açıklamalar daha büyük bir kafa karışıklığına neden oldular. Darbe girişiminin yaşandığı gece, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Marmaris'te kaldığı otele saldırı girişiminde bulunan askerlerin başındaki ismin Tuğgeneral Gökhan Şahin Sönmezateş olduğu ortaya çıktı. Sönmezateş gece yarısına gelindiğinde dahi Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın nerede bulunduğu bilmediklerini söylüyordu. Sönmezateş ifadesinde, "Şimdi düşündüğümde bir üst iradenin bizi orada kasıtlı olarak beklettiğini düşünüyorum. Zamanında yola çıksaydık hedefimizi bulacaktık" diye konuşmuştu.

Erdoğan'ın başyaveri Ali Yazıcı'nın da FETÖ üyesi olduğu ortaya çıkınca Erdoğan'ın yerinin nasıl tespit edilemediği sorusu yanıtsız kalıyor. Üstelik de pek çok basın kuruluşunda yer aldığı üzere Erdoğan'ın kaldığı otel darbe günü saat 16.20'de Sözcü Gazetesi tarafından haberleştiriliyor.

Bunun yanında net bir istihbarat açığı olduğu ortaya çıkarken, Erdoğan, 15 Temmuz darbe girişiminin yaşandığı gün Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarı Hakan Fidan'ı aradığını ancak ulaşamadığını söyledi. 20 Temmuz günü El-Cezire televizyonuna yaptığı açıklamada da darbeyi eniştesinden duyana kadar haberinin olmadığını ifade etti. 5 gün sonra yapılan bu açıklamanın ardından defalarca televizyona çıkan ve basın yayın kuruluşlarına demeç veren Başbakan Binali Yıldırım da daha önce ifade etmemiş olmasına rağmen 22 Temmuz'da Gölbaşı'nda yaptığı açıklamada darbeyi "eş-dosttan" duyduğunu söyledi. Buraya kadar her şey normalmiş gibi görüldüğü düşünülse de Türk Silahlı Kuvvetleri darbe girişimi gecesine ilişkin yaptığı açıklamada, MİT'in kendilerini saat 16:00 sıralarında "uyardığını", Hakan Fidan'ın da 16:30 sıralarında bizzat Genelkurmay'a gelerek "durum değerlendirmesi yaptığını" açıklamıştı.

SONUÇ

Bütün bu çelişkili ifadelerden yola çıkarak net bir şey söylemek mümkün olmasa da darbe sonrası tabloya bakarak, AKP'nin ve Erdoğan'ın bulunmaz bir fırsat elde ettiği görülüyor. Yıllarca birlikte hareket eden iktidar ortaklarından biri, giriştiği kanlı darbe sonrası lanetlenirken onu bu noktaya pamuklar içinde taşıyan bir diğeri kahramanlaşıyor. Bütün bu çelişkili durumun vehametini bakarak önemini yitiren açıklamaları da bu açıdan okumak gerekiyor.

Dünyadan

Tilbe Akan

BALTIMORE'DA POLİS 5 YAŞINDAKİ ÇOCUĞUNUN YANINDA BİR KADINI ÖLDÜRDÜ

Baltimore'da polislerin siyahlara yönelik saldırganlığı devam ediyor. Polis Baltimore'da 23 yaşındaki Korryn Gaines'i oğlunun yanında öldürdü. Polis kadının silahlı olduğunu ve trafik kurallarını ihlal ettiği için tutuklamak istediğini ancak kadının işbirliği yapmadığını iddia etti. Ayrıca Gaines'in oğlu da bu esnada yaralandı. Bu haber kısa süre içinde sosyal medyada yayıldı. Polis şefi James Johnson basın toplantısında "Ona bir el ateş ettik, o da bize karşılık verdi. Sonra biz de tekrar ateş ettik ve öldü." Doktorlar da kadının vücudunda birden fazla kurşun bulduklarını belirtti. Çocuk ise bacağından vuruldu. Baltimore'da polislerin siyahlara yönelik ırkçı saldırıları nedeniyle birkaç hafta önce alınan bir kararla polisler vücut kameraları kullanmaya başladılar. Ancak bu olayda kamera takıp takmadıkları bilinmiyor.

Geçtiğimiz yıl gözaltındaki 25 yaşındaki Freddie Gray polisler tarafından işkence görmüş ve ardından hastanede bir hafta yaşam savaşı verdikten sonra hayatını kaybetmişti. Belkemiğindeki ciddi ve açıklanamayan yaralar Gray'in hayatını kaybetmesinin nedeni olarak gösterildi. Vücudundaki darp izleri polisin işkencesini doğrular nitelikteydi. Ancak Baltimore Polis Departmanı siyahları katletmeye ve çeşitli bahaneler üretmeye devam ediyor.

ETİYOPYA'DA ETNİK GERİLİM YÜKSELİYOR!

Geçtiğimiz aylarda hükümetin tartışmalı tarım arazilerini tahsis planına karşı Etiyopya'da başlayan protestolar hız kesmeden devam ediyor. Son 25 yıldır böylesine güçlü bir hareket Etiyopya'da görülmemiştir. Protestolar geçtiğimiz Kasım ayında Oromia bölgesinde başlayıp Amhara bölgesine yayıldı. İki bölge de ülkedeki en büyük iki azınlık grubu barındırıyor.

Polis şiddetinden dolayı Oromia'da 400 kişi hayatını kaybederken, Amhara'da da şimdiye kadar 7 kişi hayatını kaybetti. Protestolar olurken hükümet de interneti iki gün boyunca kesti.

Protestoların çıkış noktası etnik çatışmalar. Etiyopya hükümetinin etnik gruplara karşı dışlayıcı ve sert tavırları öfkeyi artırıyor.

Etiyopya'daki etnik gruplar:

- Oromo - 34.4%
- Amhara - 27%
- Somali - 6.2%
- Tigray - 6.1%
- Sidama - 4%
- Gurage - 2.5%
- Diğerleri - 19.8%

Oromo'lu halk nüfusun üçte birini oluşturuyor. En büyük şikayelerinden birisi ülke politikasında söz sahibi olamamak ve başkent olarak görülen Addis Ababa'daki ekonomik dönüşümler. En son protestolar başkent sınırlarının genişletilmesi planı üzerineydi. Plan iptal edildi ancak protestolar sürüyor.

Amhara şehrindeki protestoların sebebi ise Tigray bölgesel hükümeti tarafından yönetilen şehrin Amhara bölgesine dâhil edilmesi. Amhara da artık Tigray'lar tarafından yönetilmek istemediklerini belirtiyorlar. Etiyopya'daki merkezi hükümet, Batı ile yakın ilişkilere sahip ve bütün kolluk güçlerinin kontrolü merkezi hükümette. Parlamentoda ise herhangi bir muhalif parti bulunmuyor. Ancak protestoların boyutları merkezi hükümet için tehdit edici boyutlarda, bu protestolar etnik çatışmalara kadar büyüyebilir. Uluslararası Af Örgütü'nün yaptığı açıklamalara göre, sadece geçtiğimiz haftasonu 100 kişi öldürüldü. Hükümet protestolar için dış mihrakları ve sosyal medya aktivistlerini suçlarken aynı zamanda bu eylemlerin hükümete ve özel mülkiyete saldırı olduğunu belirtti.

HİNTLİ AKTİVİST 16 YILLIK AÇLIK GREVİNİ SONLANDIRDI!

Hindistan'ın Demir Kadını olarak bilinen 44 yaşındaki aktivist Irom Sharmila, Hindistan'da ordunun acımasız uygulamalarına karşı 16 yıldır yaptığı açlık grevine yakın zamanda son verdi. Kadın örgütleri bu kararı desteklediklerini açıklarlarken onun her zaman bir simge olacağını da belirtti.

Sharmila 2000 yılından beri açlık grevindeydi. Açlık grevine başladığında Hint hükümeti çatışmaların olduğu yerlerde birçok hak ihlalinde bulunmuştu. Açlık grevine girdikten 3 gün sonra Hindistan'da yasak olan intihar suçundan tutuklandı. Gardiyanlar, Sharmila'yı enteral besleme yoluyla (burnuna hortum sokarak) zorla beslediler. Tek amacının orduya sınırsız özgürlük tanıyan dokunulmazlık kanunun kaldırılması olduğunu belirtmişti. 16 yıl süren açlık grevi boyunca dünyanın her yerinde destekçi sağlayan Sharmila Uluslararası Af Örgütü tarafından vicdan tutsağı olacak nitelendiriliyor. Irom Sharmila önümüzdeki yıl yapılacak seçimlerde bağımsız aday olacağını açıkladı.

İNGİLTERE'DE DEMİRYOLU İŞÇİLERİ GREVDE!

İngiltere'de demiryolu işçileri 5 günlük greve gittiler. Grevin sebebiyse trenlerdeki kondüktörlük/güvenlik görevinin kaldırılmaya çalışılması. Şirketin iddiası gelişen teknolojiyle beraber kondüktörlere ihtiyaç olmadığı sadece makinistin yeterli olduğu doğrultusunda. Eğer bu gerçekleşirse 400 kondüktör işini kaybedecek. Aynı zamanda makinist hem treni sürecek hem de yolcuların güvenliğiyle ilgilenmek zorunda kalacak. Demiryollarının özelleştirilmesinin ardından GTR Southern İngiltere'deki en büyük şirket olmuştu. İngiltere Başbakanı Theresa May, 5 günlük grev birçok insanı etkileyeceği için grevi kınayan açıklamalar yaptı ve sadece daha fazla aksama ve sefaletle yol açacak

dedi. Şimdiye kadar 946 tren seferi iptal edildi.

Grevin özelliği ise 1968'den beri İngiltere Demiryollarında yapılmış en uzun grev olması. Shadow Taşımacılık sekreteri Andy McDonald grev için hükümeti suçlarken bu grevin demiryolu işkolundaki en önemli şirketin zarara girdiğini ve yolcuların ülke genelinde en uzun gecikmelere maruz kaldığını belirtti. RMT (Denizcilik, Taşımacılık ve Demiryolu İşçileri Ulusal Sendikası) ise "Güvenlikçileri Trende Tut" kampanyasıyla greve devam ediyor. Sendika, bu durumla ilgili daha önce şirketle konuştuklarını ancak grevi şirketin ciddiye almadığını belirtirken birçok işçinin işsiz kalacağını ve güvenlik zafiyeti oluşacağı açıklamasını yaparak grevin 5 gün boyunca süreceğini belirtti.

Tory hükümeti ise yolculuk hizmetlerini geliştirmeye çalışmak yerine bunu ideolojik bir taraflaşmaya çevirmeye çalışıyor.

PAKİSTAN'DA HASTANEYE CEMAAT-ÜL AHRAR SALDIRISI

Ketta'da en az 70 kişinin öldürüldüğü intihar saldırısı gerçekleştirildi. Ketta'da yapılan canlı bomba saldırısı bir kez daha Belucistan'daki durumun gündeme gelmesine sebep oldu. Aynı gün daha erken saatlerde yine IŞİD ve Cemaat-ül Ahrar tarafından katledilen avukat ve Barolar Birliği Başkanı Bilal Kasi Quetta'daki hastaneye nakledilmişti. Cenazeyi almaya gelenlere yönelik bu saldırıda bir kısmı avukat ve gazeteci olan 75 kişi hayatını kaybetti. 120 kişi yaralandı. Saldırısı IŞİD ve 2 yıl önce Pakistan Talibani'nden ayrılan Cemaat-ül Ahrar üstlendi. Bu yıl içinde yapılan birçok saldırıdan bu örgüt sorumlu.

Katledilen insanların rasgele hedefler olmadıklarını vurgulamak önemli. Birçok avukat Belucistan'da kaybedilen gençliğin ve devrimcilerin sesi olmaya çalışıyordu. Kayıplar için düzenli olarak adliye boykotları düzenliyor, siyasi işçilerin davalarıyla gönüllü olarak ilgileniyor, haksızlıklara karşı mücadele ediyorlardı. Bu yüzden katledildiler!

Pakistan hükümeti hala saldırıyı "ülke düşmanları" yaptı demekten öteye gitmiyor. Hindistan gizli servisi dâhil herkesi suçlayarak saldırının radikal İslamcılar tarafından yapıldığını kamuoyundan gizlemeye çalışıyor. Oysaki burjuva medya bile katliamda İslamcılarının rolünü kabul etmek zorunda kaldı.

Saldırının gerçekleştiği yer yıllardır iç savaşın sürdüğü ve Pakistan'ın en yoksul bölgesi olan Belucistan. Geçtiğimiz haftalarda avukatlar da dâhil olmak üzere birçok insan Ketta'da öldürüldü. Bilal Kasi de geçen hafta öldürülen meslektaşları için 2 günlük adliye boykotu çağrısı yapmıştı. Şimdiyse Pakistan Barolar Birliği Salı günü ulusal çapta adliye boykotu düzenliyor.

Kaynaklar

<https://www.rmt.org.uk/campaigns/rail/keep-southern-trains-safe/>

<http://www.bbc.com/news/uk-england-369870407>

<http://www.aljazeera.com/news/2016/08/pakistan-blast-quetta-hospital-lawyer-killed-160808050839643.html>

<http://www.bbc.com/news/world-asia-37015640>

<http://www.marxistreview.asia/baluchistans-cessless-mayhem/>

<https://socialistworker.co.uk/art/43165/As+the+Rio+Olympics+loom+-+the+brutal+reality+of+Brazils+eviction+games>

<http://www.bbc.com/news/world-us-canada-37038421>

<http://www.aljazeera.com/news/2016/08/justice-department-baltimore-police-violate-rights-160810034407441.html>

<http://www.aljazeera.com/news/2016/08/indian-activist-ends-16-year-fast-military-powers-160809073418443.html>

Troçki ve Eşitsiz Bileşik Gelişim

Derya Koca

Ekim Devrimi'nin Lenin'den sonraki mimarı olan Troçki, 21 Ağustos 1940'da Stalinizmin bir ajanı tarafından suikastle Meksika'da katledildi. Onun ölümü, Bolşevizmin Stalinist karşı devrimle yenilmesinin sonucuydu. **Troçki, ölümünden önce, bütün Bolşevik kuşağın politik soykırımı tabi tutulmasının ardından kendi ölümünün tarihin doğal akışına uygun olacağını ifade ediyordu.**

Çarlık gericiiliğinin en sert koşullarında genç yaşından itibaren mücadele ederken de, zaferin en parlak günlerine komutanlık yaparken de, Stalinist gericiliğe karşı **Bolşevizm**'i savunmayı sürdürürken de geçtiği süreçlerin tamamında devrimci Marksizm'e büyük katkılar koyan bir teorisyendi Troçki. Diyalektik yöntemin en ustaca uygulayıcısını ifade eden sürekli devrim teorisini 1905 gibi çok erken bir tarihte filizlendirmeye başlamıştı. Sürekli devrim teorisinin arka planında ise tarihsel sürecin gelişim dinamiklerini ifade eden **"eşitsiz bileşik gelişim"** teorisi vardır. Diğer bir deyişle, kapitalizmin eşitsiz ve bileşik gelişimin mantıksal sonucu **sürekli devrime** çıkar.

Eşitsiz bileşik gelişimin izleri, dünyanın herhangi bir yerindeki lokallikten uluslararası ölçekteki en genel kapitalist ilişkilere kadar her yere sinmiştir. Kapitalizmin işleyiş biçimi, en geri ve köhnemiş olanla en ileri ve gelişmiş olanı, geçmişteki üretim biçimlerine nazaran çok daha hızlı bir biçimde birbirine bağlamaktadır. Konut ve gıda gibi en temel ihtiyaçlara erişimin milyonlarca insan için ciddi bir sorun olmaya devam ettiği ama diğer yandan dev gökdelenlerin görkemli bir şekilde yükseldiği büyük finans merkezlerinin çelişkilerle dolu gelişimi, eşitsiz bileşik gelişimin somutlanmış halidir. Troçki bu süreci olağanüstü bir somutlukta şöyle ifade eder:

Uzakdoğu ülkeleri ve önemli bir dereceye kadar Rusya gibi, Yakındoğu ülkelerine de tarih, barbarlıktan uygarlığa tedrici bir geçiş için çok az bir zaman tanımıştır. Tarih, onları, daha doğru düzgün karayolları yapmadan demiryolları inşa etmeye ve uçaklar edinmeye zorlamıştır; mülkiyet sahibi sınıfların kafaları üzerine, daha o kafalara Avrupalı fikirler girmeden parlak silindir şapkalar yerleştirmiştir; nihayet, şehirlerinin varoşlarındaki kirli su haznelerini, pis koku ve veba rezervuarlarını henüz kurutmadan, merkezlerini harika elektrik lambalarıyla aydınlatmaktadır. (Troçki,

Balkan Savaşları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2013, s. 317.)

EŞİTSİZ BİLEŞİK GELİŞİM

Eşitsiz bileşik gelişim, kapitalizme özgü bir durum değildir. Kapitalizmin eşitsiz toplumlarının temelinde, sınıflı toplumların tamamına şekil vermiş bir geçmiş bulunur: artık değeri üretmenin maddi koşullarına ulaşanlar ya da ulaşamayanlar; ulaşanlar içerisinde de artık değere el koyma biçimlerinin farklılığı ve bütün bunların içerisinde gerçekleştiği coğrafi ve maddi anlamdaki özgünlükler.

Kapitalizm, kendisinden önceki toplumların olağanca çeşitliliğini, özgünlüğünü ve eşitsizliğini devralmış ve onu derinleştirmiştir. Yani sınıfların ortaya çıkmasının tarihi, eşitsiz bileşik gelişimin ta kendisidir çünkü sınıflar tarihsel gelişimin belirli bir anında belirli bir yerde ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla eşitsiz bileşik gelişim yasası sadece uluslar arasındaki gelişim düzeylerinin farklılığını ifade etmez, onun da derinindeki tarihsel sınıfsal ayrımlarını ifade eder. Ancak bu, gelişmiş olanın tarih boyunca aynı çizgiyi izlediği anlamına da gelmez. Bir zamanların tarımla zenginleşmiş Bereketli Hilal coğrafyası bugün kendisinden sonra gelişen Avrupa ülkelerinin gerisinde kalmış, bileşik gelişimin doğrusal olmayan çizgisine, tarihin diyalektiğine yenik düşmüştür. Avrupa'nın özgün koşulları onu tarihin en önüne fırlatmış, ancak yüzyıllar sonra oyuna dahil olan ABD ise emperyalist hiyerarşi piramidinin en tepesine yerleşerek dünyanın süper gücü olmuştur. Üstelik ABD'yi zirveye taşıyan şey, tüm tarihsel aşamaları sırasıyla yaşamak değil, Kızılderili ilkel komünal toplumların yaşadığı toprakların üstüne kurulan en ileri kapitalist toplumun kendisi olmuştur.

"Geri bir ülke ileri ülkelerin maddi ve ideolojik kazanımlarını sahiplenir... İleri ülkelerin çekicisinin peşine takılmak zorundaki geri bir ülke sıraya uymaz: tarihsel olarak geri bir durumun sunduğu

Ekim Devrimi'ni mümkün kılan şey, emperyalist sisteme feodal unsurlarla eklemlenmiş Rus Çarlığı'nın zayıflığıydı. Burjuvaziye, devasa fabrikaları, topraksız köylülüğü, toprak ağalığını, arkaik ilişkileri ve hatta komünal bir yaşam süren göçebe topluluklarını bir arada yaşatan Çarlık sisteminin kapitalist ilişkilere bir kere eklemlenmiş olduğu tespiti Troçki'yi artık tek yolun proleter devrim olduğu mantıksal sonucuna ulaştırmıştır.

imtiyaz... Bir halka, bir dizi ara aşamayı atlayarak, daha zamanı gelmeden önce, yaratılan her şeye ulaşma imkanı tanır ya da daha doğrusu onu buna zorlar... Amerika'yı sömürgeleştiren Avrupalılar tarihe yeniden başlamadılar... Tarihsel bakımdan geri bir ulusun gelişmesi, zorunlu olarak, tarihsel sürecin farklı evrelerinin özgün bir kombinasyonuna yol açar." (Troçki, Rus Devriminin Tarihi I: Şubat Devrimi: Çarlığın Devrilmesi, Yazın Yayıncılık, s. 14-15.)

Öte yandan kapitalizmin eşitsiz bileşik gelişimi, kendisinden önceki toplumun eşitsizliği üzerine yükselmiştir. Sömürgecilik tarihi nasıl ki Büyük Britanya İmparatorluğu'nu Hindistan'ı sömürgeleştirmeye yönelttiyse bugün Hindistan ile İngiltere arasında eşitsizlik modern biçimlerde yeniden üretilmiştir. Bu ilişkide iki nokta önemlidir: **Britanya İmparatorluğu her ne kadar emperyal güç olarak Hindistan'ı hakimiyet altına aldıysa da ona muhtaçtır. Onun kaynakları olmaksızın imparatorluğun ayakta kalma koşulları yaratılamaz.** Yani bu ilişki Hindistan'da hala kendisini geniş bir kırsal nüfus, feodalizm kalıntısı kast sistemi, derin yoksulluk olarak kendisini gösterse de İngiltere'nin gelişmiş kentlerinin izdüşümü Yeni Delhi'dir. Diğer bir deyişle ilişki eşitsiz olduğu kadar bileşiktir. Troçki, insanlık tarihinin bu çok temel eğiliminin kapitalizmde nasıl özgün bir hal aldığını şu sözlerle ifade etmiştir:

Eşitsiz gelişme yasası bütün insanlık tarihine hükmetmiştir. Kapitalizm, her biri kendi yoğun iç çelişkilerine sahip olan gelişiminin farklı aşamalarındaki çeşitli insan topluluklarında kendine hep bir yer bulmuştur. Böylece, farklı insan topluluklarının değişik dönemlerde ulaştığı seviyelerin aşırı çeşitliliği ve gelişim seviyelerinde görülen sıra dışı eşitsizlik kapitalizmin hareket noktası olmuştur. Ancak kapitalizm miras aldığı bu eşitsizlik üzerinde aşama aşama hakimiyet kurar ve onu bozup değiştirerek kendi araç ve yöntemlerini hayata geçirir. Kendinden önceki ekonomik sistemlerin aksine kapitalizm, doğası gereği sürekli olarak ekonomik gelişmeye odaklanır ve yeni topraklara nüfuz etmeyi, ekonomik

farklılıkların üstesinden gelmeyi, kendi kendine yeterli olan bölgesel ve ulusal ekonomileri karşılıklı finansal ilişkiler sistemine dönüştürmeyi hedefler. Bu şekilde en ileri ve en geri kalmış ülkeleri birbirine yakınlştırır ve bunların ekonomik ve kültürel seviyelerini eşitler. Ne var ki, kapitalizm ekonomik olarak ülkeleri birbirine yakınlştırıp gelişim aşamalarını dengelerken kendine özgü yöntemlerini, bir başka deyişle, ülkeleri ve sanayi dallarını birbirine düşürerek dünya ekonomisinin bazı kısımlarını geliştirirken diğerlerin gelişimini engeller ve gerileten anarşik yöntemler kullanır. İşte tarihsel sürecin var oluş örüntüsü ancak -her ikisi de tarihsel sürecin doğasından kaynaklanan- bu iki temel eğilim arasında ilişkiyle açıklanabilir. (Troçki, Lenin'den Sonra 3. Enternasyonal, Tarih Bilinci Yayınları, s.19-20.)

EŞİTSİZ VE BİLEŞİK GELİŞİM, EMPERYALİZM VE SÜREKLİ DEVRİM

Çeşitli ülkelerin eşitsiz ya da düzensiz gelişmesi, bu ülkeler arasındaki giderek artan ekonomik bağları ve karşılıklı bağımlılığın boyutunu değiştirebilir, fakat yok etmez. Eşitsiz bileşik gelişim teorisi ile yukarıda da işaret ettiğimiz gibi kapitalist gelişmenin uluslar bazında farklılığını ve birbirine bağımlılığını açıklamak Troçki'nin katkılarıyla mümkün olabilmektedir. Troçki, eşitsiz gelişimin bileşik karakterine özel bir vurgu yaparak bunun kapitalizmin doğasına içkin bir durum olduğunu söylemiştir. Buna göre kapitalizm eşitsizlik üzerinden yükselir: eşitsizliği koruyabildiği ölçüde güç merkezlerinin varlığı korunur, sermayenin yoğunlaşması ve gelişim mümkün olur. Ancak her eşitsizlik karşılıklı bir bağımlılığı da beraberinde getirir. Emperyalizmin dinamikleri bu nedenle tek bir süper gücün bütün dünyaya hükmetmesinden ziyade çeşitli gelişim seviyesindeki ve güçteki ulusların küresel sistemin bütününün birer parçaları olarak algılanmalıdır. Ekim Devrimi'ni mümkün kılan şey, emperyalist sisteme feodal unsurlarla eklemlenmiş Rus Çarlığı'nın zayıflığıydı. Burjuvaziye, devasa fabrikaları, topraksız köylülüğü, toprak ağalığını, arkaik ilişkileri ve hatta komünal bir yaşam süren göçebe topluluklarını bir arada yaşatan Çarlık sisteminin kapitalist ilişkilere bir kere eklemlenmiş olduğu tespiti Troçki'yi

artık tek yolun proleter devrim olduğu mantıksal sonucuna ulaştırmıştır. Önemli kısmı Avrupa sermayesinden oluşan Rus kapitalistleri emperyalist kapitalizme göbekten bağlıydı. Bu nedenle ondan ulusal bağımsızlık, demokrasi ya da müttefiki sınıf olan toprak sahiplerinin topraklarının paylaşılması anlamına gelen toprak sorununun çözümünü öncelik etmesi imkansızdı. Burjuvazinin artık çıkarlarıyla çelişen burjuva demokratik dönüşümlere içkin sorunların çözümü için tek adres, bundan sonra dünya kapitalizmini tarihten dünya devrimi ile silebilecek olan proletaryadan başkası olmayacaktı. Eşitsiz bileşik gelişim teorisinin temelini oluşturduğu sürekli devrim programı işte budur.

Bu tespitin temelinde geri kalmış ülkelerdeki burjuvazinin zayıflığı ve köklü toplumsal sorunları çözeceği düşünülen demokratik devrim konusundaki kapasitesizliği yatmaktadır. Gelişmiş kapitalist ülkelerin burjuvazilerinin geçmişten devrıldıkları güç ve siyasi kapasite, gelişmemiş ülkelerin burjuvaların potansiyelinden oldukça farklıdır. İngiltere gibi erken dönemde burjuvazinin siyasi programını gerçekleştirebildiği bir ülke ile onun sömürgeci olan Hindistan'ın egemen sınıfı arasındaki farklılık da doğal olarak bu tarihsel eşitsizliğin bir sonucudur. Öte yandan burjuvazi zaten tarihsel anlamda ilericiliğini çoktan yitirmişken geri kalmış ülkelerdeki burjuvazi alt sınıfların eylemlerinden korkarak toplumun en gerici katmanlarına, köhnemiş feodallere ve yabancı emperyalist güçlere yaslanmak zorundadır. Ulusun ayağındaki prangalardan başka bir şey olmayan her türden toplumsal parazit ve gerici unsurla birleşen burjuvalar emekçi halka saldırır. Gündük burjuvanın çapsızlığı onu silik, korkak ve işbirlikçi yapar. Dolayısıyla birikmiş köklü toplumsal sorunların çözümü için sadece ve sadece devrimci proletarya, köylülüğün ve diğer ezilen kesimlerin desteğini kazanarak, bir aday olarak yükselebilir. Troçki'nin eşitsiz bileşik gelişim formülasyonunun mantıksal sonucu böylelikle sürekli devrime ulaşmaktadır.

Bir ülkenin proletaryasının fiziksel gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun, toplumun can damarlarında olmasının bir neticesi olarak, işçi sınıfı bütün ulusun öncüsü olarak siyasi ve sosyal atılımın taşıyıcısı olabilir. Bu atılım, kapitalizmin bileşik karakteri sonucu

Geri kalmış ülkelerde gerçekleşen devrimler, içine doğduğu düzenin doğasına uygun olarak eşitsiz ve düzensiz nitelik taşır, ancak toplumsal anlamda bileşik karakteri, dünya devrimine varan mantıksal bir siyasi program oluşturur. Bu programın adı sürekli devrimdir. Yani emperyalizm çağında proletaryanın görevi, kapitalist gelişmenin düzeyinden bağımsız olarak sosyalist programı gerçekleştirmek olacaktır.

olarak dünya kapitalizmine indirilen bir darbe olarak anlaşılmalıdır. Geri kalmış ülkelerde gerçekleşen devrimler, içine doğduğu düzenin doğasına uygun olarak eşitsiz ve düzensiz nitelik taşır, ancak toplumsal anlamda bileşik karakteri, dünya devrimine varan mantıksal bir siyasi program oluşturur. Bu programın adı sürekli devrimdir. Yani emperyalizm çağında proletaryanın görevi, kapitalist gelişmenin düzeyinden bağımsız olarak sosyalist programı gerçekleştirmek olacaktır.

Soğuk Savaş sonrasında alt emperyalist güçlerin oluşumu, gittikçe daha karmaşık bir hal alan emperyalist ilişkilerin geçmişten devrıldığı eşitsiz ilişkileri çeşitlendirmiş ve yeni çelişkileri açığa çıkarmıştır. Eşitsiz ilişkiyi bozmayan bu durum hiyerarşiyi korumuş, ancak farklı odakların emperyalizmin piramidine dahil olmasını sağlamıştır. Kısmi sanayileşme ve dolayısıyla emperyalist merkezlerin dışında yeni sermaye birikim merkezlerinin oluşumuna dayalı olarak (Sürekli Devrim Tezleri, Uluslararası ve Tarihsel Perspektif, s. 41.) Brezilya, Hindistan, Çin, Arjantin, Türkiye, İsrail, Rusya gibi bölgesel güçlerin alt emperyalist pozisyonu ortaya çıkmıştır. **Yani, kapitalizm bir yandan küresel düzeyde bileşik bir iktisadi sistem oluştururken, diğer yandan eşitsizlik ilişkileri çeşitli düzeylerde yeniden üretilirler.**

Kapitalist ekonominin doğası, yani kapitalist ekonominin ve üretimin küresel çapta bir bütün olması; hammadde, teknoloji, emek gücü, ticaret gibi temel faktörleri tüm dünyada kapitalistlerin de proletaryanın da kaderini bağımlılık ilişkileri etrafında ortaklaşması sonucunu doğurmuştur. O halde **bu kader ortaklığı bir tercih değil, bir zorunluluktur.** Sürekli devrim programının, emperyalist kapitalizme ancak proleter bir dünya devriminin son verilebileceği tahlili de işte tam olarak bu zorunluluk ilişkilerinin Troçki tarafından muazzam bir biçimde algılanışının sonucu olarak ortaya çıkmıştır: İktidarın işçi sınıfının eline geçeceği gün ve saat, doğrudan doğruya üretici güçlerin düzeyine değil, ama sınıf mücadelesi içindeki ilişkilere, uluslararası duruma ve nihayet birtakım öznel etkenlere (gelenekler, işçilerin inisiyatifi ve savaşa hazır olma durumları) bağlıdır. (Troçki, Sürekli Devrim Sonuçlar ve Olasılıklar, Yazın Yayıncılık, s. 232.)

Az gelişmiş ülkelerin halkları emperyalizmin eşitsiz bileşik gelişiminin kurbanı haline getirilmektedir. Çünkü eşitsiz ilişki, kapitalizmin gelişim olarak algıladığı kâr ve sermaye birikiminin temel kaynağıdır. Dolayısıyla bu yapının bizzat kendisi gelişimin önünde engeldir. Proletaryanın tarihsel rolü de burada yatmaktadır: egemen sınıfın eşitsizlik düzenine mutlak biçimde son vermek. **Vurgulamakta yarar var: eşitsiz ve bileşik gelişim tarihsel çizgi içinde tek belirleyen değildir ancak tarihsel eğilimlerde belirleyici olan çok güçlü bir eğilimdir.** Tek belirleyen olduğunu iddia etmek her şeyden önce bu teorinin mantıksal sonucu olarak başarıya ulaşmış ve gelişmemiş bir ülkede gerçekleşen Ekim Devrimini anlamlandırmayı imkansız hale getirecektir. Troçki'yi bir devrimci teorisyen olarak özel kılan işte bu inceliği olağanüstü bir mahirlikle kavramasıdır. Özetle, işçilerin ileri bir ülkeden önce, ekonomik olarak geri bir ülkede iktidara gelmeleri mümkündür. Proletaryanın diktatörlüğü teknik gelişmeye ve ülkenin kaynaklarına şu veya bu şekilde otomatik olarak bağlı değildir. İşçi sınıfının siyasi gelişmişliği, devrimci öncünün varlığı, egemen sınıfların şiddetli bir kriz karşısında iç çelişkileri ve krizin itkisiyle paralize olması gibi faktörler ekonomik indirgemeciliği bir kenara atan Marksist çıkış noktalarıdır. İşçi sınıfı az gelişmiş kapitalist bir ülkede iktidara gelebilir ama devrimin geleceği, devrimin diğer ülkelere yayılmasına bağlıdır. (Troçki, Sürekli Devrim Sonuçlar ve Olasılıklar, Yazın Yayıncılık, s. 34.) (Troçki, Sürekli Devrim Sonuçlar ve Olasılıklar, Yazın Yayıncılık, s. 34.)

SONUÇ

Türkiye gibi geç kapitalistleşmiş ülkelerin egemen sınıfları, geçmişin gelişim çizgisinin güdüklüğünü taşır. Sınıflararasındaki eşitsizliğin sürdürülmesinin zorluğu, ayaklanmalar ve sınıf mücadelesinin en çetin sahneleri bu ülkelerde cereyan eder. Tarihsel zayıflığı, toplumsal hegemonyanın tesisinde baskıcı karakteri öne çıkarır: askeri darbeler, polis devleti uygulamaları ve burjuva demokrasisinin Batı'daki versiyonundan farklı olarak otoriter yönetimlere -hatta diktatörlüklere- burjuva iktidarı ayakta tutmak için ihtiyaç vardır. Bu bağlamda **Türkiye toplumunun da yapısının özgüllüğü, onun oluşumundaki eşitsizliğinin kristalleşmesinden başka bir şey değildir.**

Burjuvazinin tarihsel olarak bürokrasi eliyle yetiştirilmesi, Türkiye egemen sınıfının bu gücün kolları altında ve onunla beraber büyümesi bu özgüllüğün ifadesidir. Egemen sınıfın güçsüzlüğü sivil ve askeri bürokrasinin siyasetteki gücünün fazla olmasını beraberinde getirmiştir. Devlet olanaklarının her türlü seferberliği sağlanarak büyütülen burjuvazi, kendisini devletin şefkatli kollarında güvende hissetmekte; işçi sınıfının muazzam gücü karşısında 1971'e kadar sınıf örgütünü dahi kurmaya gerek duymamaktaydı. İşçi hareketini ezen 1980 darbesine de canı gönülden destek olmuştur. Arjantin ve Şili gibi az gelişmiş kapitalist ülkelerde de tıpkı Türkiye'de olduğu gibi neoliberalizme geçiş, burjuvazinin zayıflığı neticesinde ABD emperyalizminin aktif desteği ile kanla ve baskı ile ancak sağlanabilmişti. İngiltere ise aynı süreçte güçlü burjuva parlamenter demokrasinin nimetlerinden faydalanıyordu.

Sonuç olarak bugün dünyanın her yerinde demokrasi, özgürlük, yoksulluk ve eşitsizliğe karşı verilen mücadelede emekçi sınıflar, kendi göbeğini kendisi kesmek zorundadır. Troçki'nin mirası, teorisi ve pratiği dünyamızın en güncel ve yakıcı sorunlarına dair tek gerçek çıkış yolunu ifade etmektedir.

Emperyalist kapitalizme karşı yaşasın sosyalist dünya devrimi!

Bugün dünyanın her yerinde demokrasi, özgürlük, yoksulluk ve eşitsizliğe karşı verilen mücadelede emekçi sınıflar, kendi göbeğini kendisi kesmek zorundadır. Troçki'nin mirası, teorisi ve pratiği dünyamızın en güncel ve yakıcı sorunlarına dair tek gerçek çıkış yolunu ifade etmektedir.

Tanrıların Eğlencesinden Emekçilere Ezিয়ে

Emre Güntekin

2016 Rio Olimpiyat Oyunları 5 Ağustos'ta başladı. Beraberinde Brezilya'da yaşanan ekonomik ve sosyal çalkantılar uluslararası kamuoyunda kendisini daha sık göstermeye başladı. Daha önce de aşına olduğumuz üzere Avrupa şampiyonaları, dünya kupaları, olimpiyatlar gibi yüksek bütçeli uluslararası organizasyonlar sadece sporun değil; düzenlendiği ülkelerdeki emekçilerin sıkıntılarını da bu organizasyonları takip eden milyarlarca insanın gözlerinin önüne seriyor.

Brezilya'da yaşananlar da bunun göstergesi. Brezilya'da hükümet tıpkı 2014 Dünya Kupası'nda olduğu gibi olimpiyat oyunlarını da yoksullar ve emekçiler için bir eziyete dönüştürdü. Sıkıntılarını dile getirenler yine polis baskısıyla yüz yüze. Oyunlar sistemin kirli yüzünü bütün yönleriyle ifşa edecek gibi görünüyor.

Brezilya, Mayıs 2016'da yolsuzlukla suçlanan Dilma Rousseff'in görevden alınmasıyla ciddi bir siyasi krizin içerisine sürüklenmişti. Brezilya İşçi Partisi taraftarları bunu siyasi bir darbe olarak nitelemişti. Yaklaşık 6 ay sürecek dava boyunca görevinden uzaklaştırılan Rousseff'in yerine başkan yardımcısı Michel Temer göreve getirildi. Rousseff'in siyaset sahnesinden uzaklaştırılması Latin Amerika coğrafyasında reformist iktidarlara yönelik başlatılan ABD destekli müdahalelerin bir halkası olarak görülürken Brezilya halkı Rousseff'e destek olmak için birçok eyleme imza attı.

Siyasi çalkantılar nedeniyle olimpiyatların Brezilya'ya verilmesi tartışma yaratmıştı; fakat tepkilerin odak noktasında siyasi krizle birlikte, Brezilya ekonomisinin yaşadığı kırılganlık da bulunuyor. Bu durum kendisini olimpiyatların hazırlık sürecinde de hissettirdi. Rio Valiliği olimpiyatlar süresince hizmetlerin aksamaması için devlet bütçesinden desteğe ihtiyaç duyduklarını açıklarken aksi takdirde organizasyonda sıkıntılar yaşanabileceğini dile getirmişti.

Olimpiyat köyüne gelenlerin en büyük şikâyeti organizasyon eksikliği ve altyapı sorunlarının çözülmemiş olması. Olimpiyatlar başlamadan önce okyanus kıyısına inşa edilen bisiklet yolunun çökmesi sonucu 2 kişi yaşamını yitirmiş, 3 kişi de yaralanmıştı. Copacabana Saihili'nde plaj voleybolu maçlarının yapılacağı bölgede ise ceset parçaları kıyıya vurmuştu. Olimpiyat köyünde kalan İsveç olimpiyat kafilesi çalışmayan telefonlar, çıplak elektrik ve telefon kablolarıyla karşılaşırken durumu basın açıklamasıyla protesto ettiler. İtalyanlar ise odalarda hâlâ kaba inşaat artıklarının bulunduğu gerekçesiyle otelde özel işçi tutarak tadilat gerçekleştirdi. Yaşanan aksaklıklara en sert eleştiri ise Çin kafilesinden geldi. 2008'de olimpiyatları oldukça görkemli bir şekilde gerçekleştiren Çin, Rio olimpiyatlarının kötü organizasyon bakımından altın madalyayı hak ettiğini dile getirdi.

Daha da kötüsü yelken yarışlarının yapılacağı Guanabara Körfezi'nin durumu. Şehrin kanalizasyon boruları körfeze akarken, yelken yarışçılarına insan dışkılarının eşlik ettiği belirtiliyor. Hatırlayınız, olimpiyatların Brezilya'ya verilmesi sonrasında sağlık problemlerine karşı uyarılar dikkat çekmişti. Özellikle sivrisinekler tarafından yayılan Zika virüsü en ciddi tehdit olarak gösterilmişti. Bu ciddi tehditlere rağmen Brezilya hükümeti altyapı yatırımları yerine olimpiyatlar için bütçenin büyük kısmını güvenliğe ayırdı. 85 bin polis ve askerini görev yapacağı oyunlarda, güvenlik için 895 milyon dolar fon ayrılmış

durumda.

Bütün bunlar şaşırtıcı değil. Kendi halklarının en basit gündelik sorunlarını çözmekten aciz bir düzenin gerçekleştireceği bir organizasyonun dört dörtlük olması beklenemez. Brezilyalı emekçiler bu zulmün karşısında, olimpiyatların başlangıcının ardından sorunlarını eylemlerle dile getirmeye başladılar. Hakları sürekli tırpanlanan emekçiler olimpiyatlara yapılan yüksek yatırımların eğitim, sağlık gibi sosyal ihtiyaçlara yapılması için sokaklara çıktı ve polis terörüne maruz kaldı. Rio kentinde öğretmenlerin maaşları 6 aydır ödenmezken 70'den fazla lise işgal altında tutuluyor. Rio de Janeiro Üniversitesi ise protestoların canlı bir merkezi olma ihtimaline karşı 4 aydır kapalı tutuluyor.

Oyunlar başlamadan önce Galeano Havalimanı'nda polisler de eylem yapmış ve gelenlere "Cehenneme hoş geldiniz! Rio'da güvende olmayacaksınız!" yazılı bir pankartla mesaj vermişlerdi. Protestocu polislerden biri olan Andre, AFP'ye şu şikâyetleri dile getirmişti: "Karakollarda kartuş bile yok. Temizlemek için kimse gelmiyor. Bazı karakollarda su yok, tuvaletler çalışmıyor. Tuvalet kağıdını halk getiriyor." Havalimanı çıkışındaki bir başka yazıda ise kente gelenler "Welcome! We don't have hospitals"(Hoşgeldiniz! Hastanemiz yok!) yazısıyla karşılaşıyor.

Hükümet, olimpiyatların düzenleneceği bölgelerde bir başka utanca daha imza attı. Favelaların (teneke ve naylonlardan yapılan derme çatma barakaların) görünmemesi için etraflarını duvarla kapatırken bölge yoksulları bu duvarları utanç duvarı olarak ilan ettiler. Ayrıca hükümet, güvenlik gerekçesiyle gecekondu mahallelerinde yoğun bir polis baskısı uyguluyor.

Brezilya hükümetinin 12 milyar dolar harcadığı olimpiyatlar öncesinde favelalarda yaşayan 4000 kişi evsiz kalırken bu bölgelerde yaşananların basına yansımaması konusunda da ciddi bir baskı uygulanıyor. İşin özeti, dünyanın parasının harcadığı bu gösteri için kent; tehlikeli görünen, öfkeli yoksullardan arındırılıyor. Olimpiyatlar öncesinde Rio'da 700 ailenin yaşadığı bir gecekondu mahallesi tamamen yıkılırken yerine servis araçları için bir otopark yapıldı. Favelalardan başka kalacak yeri olmayan yüzlerce yoksul aile otopark inşa etmek için evsiz bırakıldı! Olimpiyatların yapılacağı Barra yakınlarındaki

Villa Autodromo'da yaşayan Damiao adında bir genç yıkılan yerler için "Bir sürü ağaç vardı, şimdi hiç kalmadı. Birçok arkadaşımız vardı, şimdi birkaç kişi kaldı. Yerel marketler ve barları ile çok mutlu bir yerdin" ifadelerini kullandı.

Uluslararası şovenist damarı ulusal rekabet ve milli zaferler adıyla pompalayan olimpiyat zihniyeti her yönüyle emekçi düşmanıdır. Dünyanın haydut devletlerinin uluslararası gösteriş ve emperyalist organizasyonlarından emekçilerin payına ancak bu kadar düşer!

Open Democracy adlı sitede Renato Oliveira imzalı yazıda özellikle insan hakları savunucularının başlarına gelenlerle ilgili çarpıcı bilgiler verildi. Yazıda şunlar ifade edildi: "Brezilya, 2016'da en fazla hak savunucusunun öldürüldüğü ülke. Yılın ilk dört ayında en az 24 hak savunucusu öldürüldü. Rio de Janeiro'da farklı insan hakları alanlarında çalışan hak savunucuları da vahşice cezalara çarptırıldı ya da susturuldu... Ayrımcılığa, zorla yerinden edilmelere veya özellikle gençler ve çocuklara yönelik polis şiddetine karşı çalışan hak savunucuları hedef alınıyor. Bu ihlalleri yayınlayan gazeteciler de saldırılar, tutuklamalar ve tacizlerin hedefi oluyor... Olimpiyat yaklaşırken saldırılar, tehditler, sindirme çabaları ve fişleme arttı. Konuştuğum birçok hak savunucusu, olimpiyat süresince baskıların daha da yoğunlaşacağı yönünde görüş belirtti." Uluslararası Af Örgütü Brezilya Şubesi Direktörü Atila Roque de Rio'nun Olimpiyat Oyunları'na aday gösterildiği 2009 yılından bu yana 2500 kişinin polis tarafından öldürüldüğünü ifade etti. Roque ayrıca "Brezilya, dünyada en fazla cinayetin işlendiği ülkelerden biri. Her yıl ortalama 42 bin kişi silahla vurularak öldürülüyor" sözleriyle ülkede mafyalaşmanın ve artan suç oranlarının yarattığı güvenlik zafiyetine de dikkat çekiyor.

Brezilya'da olimpiyatlara ve güncel siyasi sorunlara yönelik tepkilerini açılış töreninde dile getirmek isteyen protestocular baskıdan nasibini aldılar. Eylemcilerden bazıları koltuklarından alınarak zorla stadyum dışına çıkarılırken bazıları stadyuma dahi alınmadı. Hükümet sözcüleri ise bu duruma "Rio 2016 kurallarına ve Mayıs ayında geçen kanuna göre Olimpiyatlarda hiçbir siyasi protestoya izin verilmeyeceği" açıklamasıyla yanıt verdi.

Bir parantez de Türkiye için açalım. Türkiye açısından dikkat çeken noktalardan biri

Binlerce yıl önce tanrıların eğlencesi olarak başlayan Olimpiyat oyunları, bugün Brezilyalı emekçiler ve yoksullar açısından birer eziyete dönüştü. Brezilyalı egemenler olimpiyatlar ile birlikte kendilerine açılan rant kapılarını kemirmekle meşguller. Yoksullar ise kendilerini derin bir geleceksizliğe iten sisteme öfke dolular. Elbette bu öfke kendisini sadece Olimpiyat Oyunları süresiyle sınırlamayacak. Gelecekte Brezilya'da daha güçlü bir mücadele dalgasının açılması kaçınılmazdır.

açılış seromonisinde Türk bayrağını ırkçılığı tescillenmiş güreşçi Rıza Kayaalp'in taşıması oldu. Kayaalp Gezi eylemleri sırasında Twitter'dan şunları yazmıştı: "Ermenistan halkı kutlama yapıyormuş Taksim'i işgal ettik, Türkiye'ye rahatça hakaret edebiliyoruz diye, yazıklar olsun bunlara destek çıkanlara! Yazıklar olsun size Ermenilere bıraktınız meydanı! Allah belanızı versin eylemci çapulcuları!" Uluslararası Güreş Federasyonları Birliği (FILA) bu mesajlarından dolayı Kayaalp'e 6 ay müsabakalardan men cezası vermişti.

Netice itibarıyla binlerce yıl önce tanrıların eğlencesi olarak başlayan Olimpiyat oyunları, bugün Brezilyalı emekçiler ve yoksullar açısından birer eziyete dönüştü. Brezilyalı egemenler olimpiyatlar ile birlikte kendilerine açılan rant kapılarını kemirmekle meşguller. Yoksullar ise kendilerini derin bir geleceksizliğe iten sisteme öfke dolular. Elbette bu öfke kendisini sadece Olimpiyat Oyunları süresiyle sınırlamayacak. Gelecekte Brezilya'da daha güçlü bir mücadele dalgasının açılması kaçınılmazdır.

Dergimize Nasıl Ulaşabilirsiniz?

Ankara:

İlhan İlhan Kitabevi
(Karanfil Sk. 30/3 Kızılay)
Dost Kitabevi
(Karanfil Sk. No: 11 Kızılay)

İstanbul:

Mephisto Kitabevi - Taksim Şube
(İstiklal Cd. No: 125)
Mephisto Kitabevi - Beşiktaş Şube
(Köyü Cd. No: 15)
Mephisto Kitabevi - Kadıköy Şube
(Muvakkithane Cd. No: 5)

Antalya: 0506 331 96 40

Çorum: 0531 493 84 21

İzmir:

Yakın Kitabevi
(Kıbrıs Şehitleri Cd. 104/A
Alsancak)

Samsun:

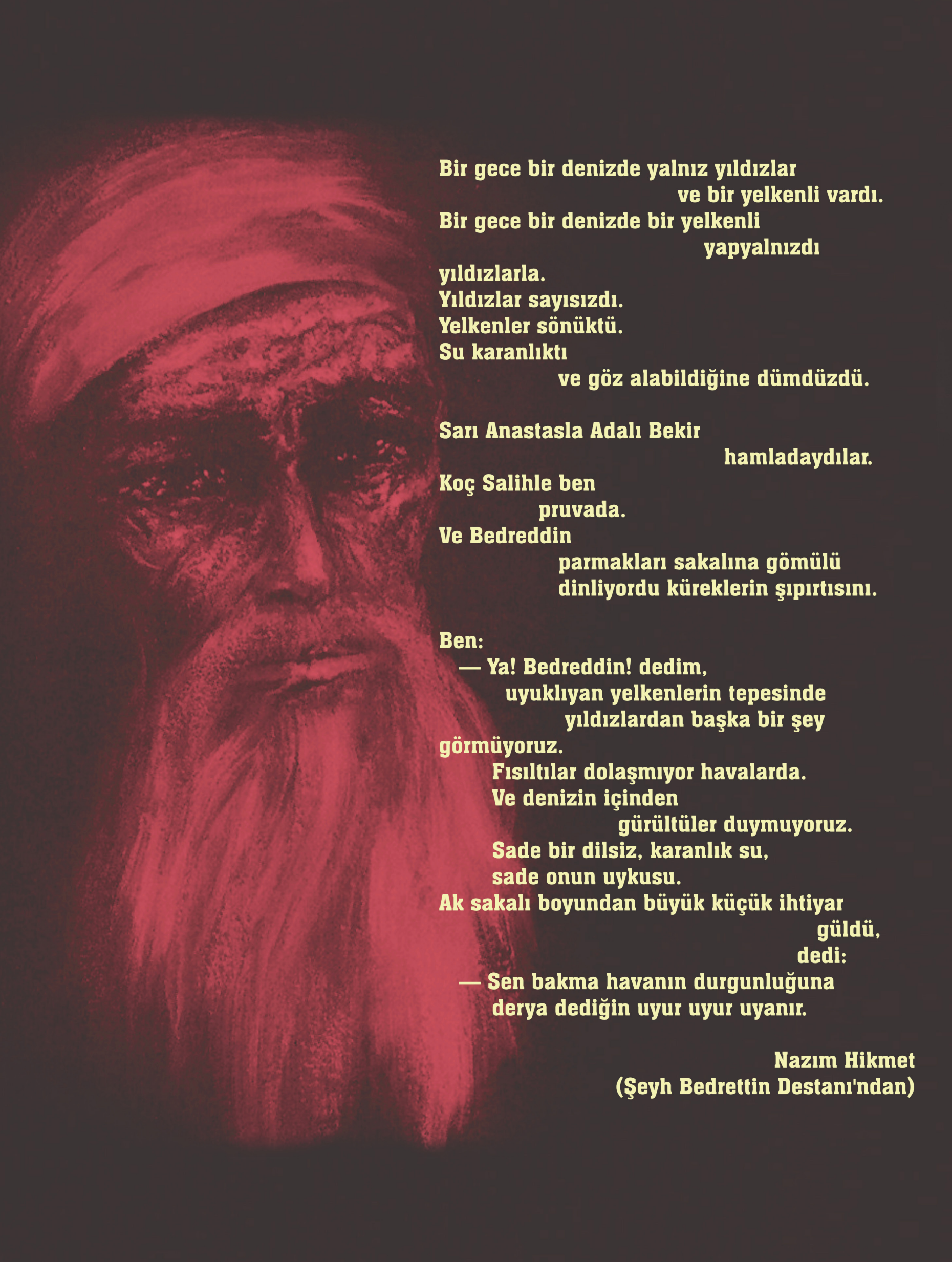
Tutunamayanlar Kitabevi
(Süleymaniye Cd. İlkadım)

Trabzon:

Ra Kitabevi
(Uzun Sk. Saray Çarşısı No: 5)

**OKU
OKUT
ABONE OL**

Bir gece bir denizde yalnız yıldızlar
ve bir yelkenli vardı.

Bir gece bir denizde bir yelkenli
yapyalnızdı

yıldızlarla.

Yıldızlar sayısızdı.

Yelkenler sönüktü.

Su karanlıktı

ve göz alabildiğine dümdüzdü.

Sarı Anastasla Adalı Bekir

hamladaydılar.

Koç Salihle ben

pruvada.

Ve Bedreddin

parmakları sakalına gömülü

dinliyordu küreklerin şıptısını.

Ben:

— Ya! Bedreddin! dedim,

uyuklıyan yelkenlerin tepesinde

yıldızlardan başka bir şey

görmüyoruz.

Fısıltılar dolaşmıyor havalarda.

Ve denizin içinden

gürültüler duymuyoruz.

Sade bir dilsiz, karanlık su,

sade onun uykusu.

Ak sakalı boyundan büyük küçük ihtiyar

güldü,

dedi:

— Sen bakma havanın durgunluğuna

derya dediğin uyur uyur uyanır.

Nazım Hikmet
(Şeyh Bedrettin Destanı'ndan)